

	DOMOLJUB	
Izhaja vsak četrtek. — Cena mu je K 10.— na leto. — (Za Nemčijo K 12.—, za Ameriko in druge tuje države K 14.—) — Posamezne številke se prodajajo po 30 vinarjev.	SLOVENSKEMU LJUDSTVU : V POUK IN ZABAVO :	Spisi in do- pisi se pošil- jajo: Ured- ništvo „Do- moljuba“, Ljubljana, — Kopitarjeva ulica. — Naročnina, reklamacije in la- serati pa: Upravištvo „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Komu zemljo?

Regent Aleksander je rekel: »Tistega naj bo zemlja, kdor jo obdeluje.« Da ni bila njegova beseda samo beseda, dokazuje to, da se je osnovala komisija, ki naj se bavi s tem, kako je razdeliti veleposestva. Tudi v Sloveniji pride nekeje veleposestev pod ta pravični nož. Bogve kaj jih ni, a skoro izključno so last nemških grofov in močnošnjakov. Kako bodo delili in kako odškodovali sedanje lastnike, to je stvar komisije. Mi pa danes načnimo drugo vprašanje med nami: namreč: komu zemljo? kdo jo bo delal?

Naša poglavitna skrb — skrb za kmetijstvo.

Prvo, kar moramo ugotoviti je to, da naš regent Aleksander vse drugače ceni zemljo in vse drugače pozna svojo državo — kot jo cenijo mnogi pri nas. Ljudje kar tolpoma pozabljajo, da je naša nova država SHS skoro izključno ena sama velika kmetija. 90 odstotkov vseh prebivalcev so kmetje. In če je, in ker je kmetija, je potemtakem tudi ves glavni dohodek, ves vir blagostanja, ves izvoz za enkrat navezan na kmetijo in ne na tovarno, ki jih je doslej tako kruto malo. Zato pa je nujna potreba ta, da se zavemo vsi, kako silno potrebna je, da se obrne vsa skrb, vsa ljubezen in delo do zemlje — do grude. Iskati moramo tam, kjer je mogoče najti; vire odpirati tam, kjer vemo, da je studenec — da je živa voda. Zato je po eni strani dolžnost vlade, da posveti vso skrb kmetijstvu, dolžnost strokovnjakov, da z vso paro delujejo na to, kako bo mogoče največ sadov izravnati iz zemlje, katerih najbolj dobičkanostnih za nas, na drugi strani je naloga kmetu, da porabi vsak čas za izobrazbo in umno kmetovanje, da se organizira po stanu z vso vncmo, da se otrese vseh starokopitnosti in čil in svež stopi v tekmo z drugimi kmetijskimi narodi. Vse te potrebe so jasne kot na dlani.

Naša najnevarnejša rana — mržnja do kmetijske grude.

Sedaj pa vprašanje: Ali res mi ljubimo zemljo kot se spodobi? Ali se zavedamo, da smo pravzaprav sami kmetje v novi državi? Na to moramo z žalostjo odgovoriti: ni ljubezni — zadostne do grude, ni še zadosti smisla za kmetско delo, ni zavesti, v kaki državi živimo.

Ni ljubezni — odtod ta beg z grude in nepotrebno drvenje v mesta. Koliko, sto-

insto brezposelnih ljudi je samo v Ljubljani! To niso kmetje — ampak tovarniški delavci, livarji, obrtni pomočniki itd. Nikoli niso kmetovali — zato ne znajo — in sedaj se ne bodo učili. Za te brezposelne treba skrbeti in vlada jim mora izplačevati podpore, da se za silo preživljajo. Torej teh je več kot dovolj in kar v kratkem vsi ti ne bodo dobili dela. Je nemogoče. Toda to število pa še pomnožuje pritok pribežnikov s kmetov, ker nočejo več biti na rodni grudi, posebno še ženske, in se potikajo po mestih fer iščejo služb za hišne, pestunje, natakariče — ali pa love možičke, da se vzameta na »roke« — pa na prazne in na lene še povrhu. Posestniki pa tožijo, da iščejo po pol leta dekle h kravam, k prešičem, na vrt — in nobene ne morejo dobiti. »Kray že ne bom vrdevala,« pravi ena, druga: »Prešičev ne bom krmila,« tretja: »uj, da bi na polje hodila — pa kopa po njivah — nočem.« Toda vse hoče jesti, dobro jesti, poceni jesti. Za Boga vendar, kaj je Jugoslavija tu ta deveta dežela, v kateri bodo na grmovju rastle potice, na tepkah zorele klobase, mleko se natakalo pri vodovodu in s češminja bo curljala zlahna kapljica v vesela grla? Da, potic, klobas in vina vsega ima država SHS v izobilju — toda dala nam bo le tedaj, če bomo to v potu svojega obraza zaslužili. Če bo pa vse bežalo z grude in tiščalo v tovarne — katerih še nimamo in kar jih je, še teh delavcev ne morejo zaposliti, ki čakajo nanje — potem zemlja ne bo rodila. Poglejmo samo tobačno tovarno! Za več let je že vse ynaprjé zasledeno in zaproseno. Res, tudi tovarne bomo imeli — ali čez noč ne bodo zrastle — ni mogoče. Zato je treba pohiteti in iskati dohodkov tam, kjer so.

Zemljo onim, ki jo delajo in ljubijo!

Zemljišča so trpela vsled vojske: otrok in ženska sta delala. Morda se bo letos že prav dobro poznalo, kako je padla rodovitnost. Le s posebno skrbnim obdelovanjem jo bo mogoče spet dvigniti. Kako pa bo dobro obdelano, če bosta samo gospodar in gospodinja pa mali otroci delali na veliki kmetiji! Garala bosta, da si prigarata prezgodnji grob, zemlja bo pa vendar zelo površno obdelana. Tam, kjer bi morali biti pri delu trije, bo en sam. In če vprašamo, zakaj nimaš hlapca, zakaj ne dekle, odgovarja vsak: Saj nikogar ne dobim. Če ga dobim, je pa slab delavec, da imam samo nadlogo z njim in rajši sam vlečem. Drugi se izgovarja: Saj niso neumni, da bi šli na kmete delat, ko je v tovarni dela sa-

mo osem ur. Vse čaka na tovarne, ob tem pa rajši stradajo — in seve zabavljajo, ker ni zadosti podpore. In spet drugi: Kako bom pa plačal dekle, ko zahteva po 1000 kron letne plače. Saj moram zahtevati, pravi dekla. Dobri čevlji stanejo še vedno 200—300 K. Ena obleka — koliko? Ta rana za obleko se je vila skozi vso vojsko. Jasno vemo, da so imeli judje in drugi milijonarji na Dunaju in drugod blaga skritega cela skladišča, pa nobena postava ni segla do njih in nobena roka pravice ni prišla teh pijavk za vrat. Še danes bi bilo potrebno seči po tem blagu in vsaj za delavnega človeka in otroka s silo postaviti ceno, da bi se mogel tudi tisti obleči, ki ni vojni dobičkar in oderuh.

Kmet pa v garanju trpi in — peša.

In sedaj vprašanje: Zakaj bi bil tako krut in krivičen, da ne privoščiš ljudem, ki si želijo po svobodi in po samostojnosti? Vsak vendar zato tišči v mesto, da bi lagodno živel, da ne bi bil večni hlapec, ampak samostojen človek, ki si lahko ustanoovi svoje ognjišče, svojo družino.

Ta ugovor je deloma popolnoma pravičen. Vsak ima nagón, in ima tudi pravico, da si zivljenje uredi, kar se le da po svojih razmerah, ugodno. Vpraša se pa: Ali je res tovarniški delavec tako prost in svoboden kot kmet? Ali je res delo v vsaki tovarni, ki izrablja zadnjo silo delavca, tako mikavno, da se kmetško delo skrrije? In potem še ta stanovanja, ta gnezda jetike?! Ugovor drži samo ta: Kot kmetiški dninar, kot hlapec in dekla nima upanja, da bi bil samostojen, da si more prirobotati ugodnejšo bodočnost. Prav temu pa hoče odpomoči novi zakon v delitvi veleposestev onim, ki zemljo res obdelujejo. Vsak stan naj je za to, za kar je in tam naj bo ves in cel. Tisti kmet, ki dela pravzaprav s sužnji, sam pa ne zna prijeti in nikoli ni prijel za plug, ne za koso, tisti kmet ni kmet. Tisti kmetje — veleposestniki — so delali z naiemniki — (Goriško) delali s tlačani (Galicija, Ogrska) in so skrbeli, da so dobili malo plačo in da so ostali neuki in čepelji v blatu in revščini — zato da so drage volje tlačanili. Poslej mora biti drugače. Zemljo naj ima oni, ki jo sam obdeluje. Toda za obdelovanje zemlje je treba imeti veselje, in kmet mora biti utrjen za to delo. Kdor se je privadil lagodnega dela v mestu, ne bo segel več po motiki in plugu. Če se bo pa število teh čez dalje bolj množilo, komu naj da vlada zemljo? Le ponudi zemljo ljudem, ki so odvajeni dela na polju! Kdo jo bo maral? Za to že, da bi jo

koj prodal, za to pa ne, da bi jo sam delal. Zato je treba kmetijski naraščaj varovati, ljubezen do grude množiti, pred nepotrebim begom v mesta svariti in tako pripraviti ljudi na trenotek, ki je zelo blizu, da bodo na lastni zemlji postavili svoj dom, postali gospodarji, bolj svobodni, kot vsak uradnik in vsak tovarniški delavec, krepki in zdravi in bodo temelj in steber naše države. Ako teh ne bo, kaj pomaga delitev? Ako ne bo modrih postav, ako življenje na kmetih ne bo vredno življenja, ako bo vsak boljše in lažje živel v Ameriki kot doma, potem bo v Jugoslaviji na polju začela rasti praprot, kakor je bilo marsikje pred vojsko, namesto objubljenе dežele bomo imeli deželo nezadovoljnosti in deželo Amerikancev.

Torej zemljo tistemu, ki jo dela in jo ljubi!

Kmetijska preosnova v naši državi.

Kakor je precej znano, tvori vprašanje pravične razdelitve zemlje eno izmed največjih nalog naše države. V zmislu oklica regenta Aleksandra je ministrski svet sklenil, naj se tako začne z rešitvijo tega vprašanja. Nujno potrebno je, da se ta naloga vsaj v glavnih točkah reši še pred pomladansko setvijo. Zaradi tega je ministrski svet že v eni svojih prvih sej imenoval posebno komisijo pod vodstvom ministra za socialno politiko Korača. Ta komisija je že ugotovila glavna načela kmetijske reforme in jih predložila ministrskemu svetu, ki jih je odobril. — Prememba obsega štiri panoge našega kmetijskega vprašanja: kmetisko razmerje in kolonati, razdelitev veleposestev, ureditev gozdnege vprašanja in revizijo zloženih posestev. Kmetisko in kolonatsko razmerje bo takoj odpravljeno. Kmetije in koloni (v Dalmaciji in na Goriškem) postanejo takoj lastniki zemlje, ne da bi s tem prevzeli kakršnekoli obveznosti napram dosedanjim lastnikom. Te obveznosti bo prevzela država, ki bo dosedanjim lastnikom izplačala ali enkratno odpravnino, ali jim nakazala rento; onam pa, ki so pripravljeni sami obdelovati zemljo, bo vlada dala v zameno kako drugo zemljišče. — Glede veleposestev bo vlada takoj izdala naredbo, ki prepoveduje vsako izpremembo lastnine. Država bo ta veleposestva razdelila med one, ki si bodo hoteli služiti kruh z obdelovanjem zemlje. Pri tem se bo ozirala posebno na one kmete, ki danes ne morejo živeti od svojega zaslužka, nadalje na invalide, na kmetiske delavce in na one, ki imajo vsled vojne veliko škodo. Dosedanjim lastnikom bo država odmerila primeren odškodnino, vendar pa bo pri tem nekaj izjem za ona veleposestva, ki bodo razlašena brez odškodnine. Tako 1. veleposestva članov bivše habsburške vladarske hiše, 2. veleposestva dinastijskih sovražnih držav, 3. veleposestva, ki so jih lastniki dobili v dar od bivše habsburške dinastije in 4. veleposestva, ki so bila pridobljena med vojno. Posebna komisija bo odločevala, katera veleposestva naj se razdele. Ozirati se bodo morale pred vsem na krajevne razmere. — Velike gozdne skupine bodo prešle v državno last. Kmetje iz okolice bodo imeli pravico pašnje in drvarenja. — Za izvedbo teh velikopoteznih preuredb bo osnovan poseben državni urad, kjer bodo zastopniki vseh interesiranih krogov. — Kakor je svedel Jugoslovanski dopisni urad, se bodo dela za te agrarne reforme začela v slovesni obliki, in sicer s posebnim manifestom regenta Aleksandra, ali pa z objavo glavnih načel, ki jih bo določil skupni ministrski svet. Kakor se vidi, se naša vlada živo zaveda, da je v ogromni večini kmetijska država in da bo morala predvsem gledati na to, da postavi kmetijski stan na zdrav temelj, in reči moramo, da je dobro in temeljito začela. Želimo le, da bi

bili v teh komisijah za podrobno izpeljavo teh načrtov res zastopani kmetje, ki imajo skušnje in poznajo krajevne razmere.

Nova vojska napovedana.

V nedeljo, dne 19. t. m. se je vrnil v Ljubljani tabor »Svete vojske«. Dvorana hotela »Union« je bila cel dan napolnjena in kar se je posebno opazilo na taboru: Petnajstletni boj zoper alkoholizem na eni strani in divjaško pijančevanje zadnjih časov sta potisnila Sveto vojsko iz ozkega kroga, ki se je zbiral okrog »Zlate Dobe«, v ospredje; boj proti alkoholizmu, ki ga je bojeval desetlet z večjim ali manjšim uspehom masha del naše stranke, je postal geslo vseh strank in organizacij brez razlike svetovnega naziranja. Želimo le, da bi to mišljenje res ostalo trajno in šele, ko se Slovenci temeljito iznebimo alkohola, bomo lahko brez skrbi računali na kulturni in gospodarski napredek. Ne Jugoslavija nas bo rešila, temveč trezna Jugoslavija bo naša rešitev.

Zborovanje se začena.

Predsednik Svete vojske, konz. svetnik Kalan je otvoril zborovanje in pozdravil navzoče, posebno Srbe in Hrvate ter venček pridnih štajerskih deklet in fantov. Kakor kliče naše lastne dolžnost na Koroško, tako kliče nas, ki nismo za krvavi boj, dolžnost na boj proti notranjemu sovražniku. Danes si hočemo napraviti načrt, kako povzdigniti treznost in pravnost našega naroda in s tem zagotoviti lepe dneve Jugoslaviji. Naše delo hočemo razširiti na ves slovenski jug.

Nato prečita pismo knezoškola dr. A. B. Jeliča, ki shed pozdravlja in mu želi najlepšega uspeha; duhovščina bo to gibanje krepko podpirala.

Alkohol — ven iz vojašnic!

Kot prvi je dobil besedo poverjenik za narodno brambo dr. Lovro Pogačnik, ki je pozdravil zborovalce v imenu narodne vojske. V načrtu za reorganizacijo te vojske je, da naj bodo vojašnice v bodoče za naše lastne domove, kjer se bo poleg vsestranske plemenite izobrazbe gojila tudi sstinečna misel. — Pozdravlja shod tudi v imenu Zveze Orlov, ki je proglasila sklep, da se morajo vsi člani udeleževati protialkoholnega dela.

Vlada za boj proti alkoholu.

Poverjenik Narodne vlade Anton Kristan je pozdravil shod v imenu poverjeništa za socialno skrb. Sedaj, ko smo zrušili okove militarizma, moramo zrušiti tudi okove drugega zla: alkoholizma.

Engelbert Gandl prinaša pozdrave Sokolske Zveze. Na vsesokolskem sestanku se je sklenilo, da Sokoli do 18. leta ne smejo uživati alkoholnih pijač, da se med sokolskimi prireditvami ne smejo točiti alkoholne pijače, zganje in sploh brezpogojno izključeno in člani se v kroju ne smejo udeležiti ničesar, kar se z namenom in častjo sokolstva ne strinja. Narod mora ostati telesno in duševno zdrav in čil, drugače ga čaka nazadovanje in smrt.

Zdravniki — bojevniki proti alkoholizmu.

Dr. Vinko Gregorič pozdravlja v imenu društva zdravnikov, ki objublja, da bo z vsemi silami delalo proti alkoholizmu. Alkoholizem in spolne boleznii so ljudske boleznii, boj proti njim mora biti skupen.

Le v treznosti je srečna bodočnost. Prof. dr. Kovacic, profesor bogoslovja in predsednik Svete vojske v Mariboru, izvaja: Naši zastopniki se odpravljajo v Pariz na končni obračun s sovražnikom našega naroda in vsega kulturnega sveta — Nemcem. Tu je zbran areopag proti domačemu sovražniku: alkoholu. Stara Avstrija je živila od pijanstva in nemorale svojih narodov in prepregla dežele z gostilnami in žganjarnami. Nova naša jugoslovanska država tega greha ne sme postati deležna!

Svetnik Kalan izvaja: Potrebna nam je gospodarska, umska in pravna kultura, a med temi je najvažnejša poslednja. Kam dovedeta samo gospodarska in umska kultura brez kulture srca, nam je pokazala sedanja vojna. 19 let se že bojuje boj proti alkoholizmu, a njegov glas je bil več ali manj glas vpajočega v puščavi. Navaja, koliko milijonov smo vsako leto izdajali Nemcem za prvo in žganje, spominja Štajersko in Ptuj, kjer so Nemci delali proti nam v prvi vrsti z žganjem. Alkohol nam je povzročil več gorja nego svetovna vojna. Zdravimo se, vrzimo od sebe to sramoto! Boj alkoholizmu, nenravnosti in sirovosti! V to syrbo se organizirajmo v Sveti Vojski, ki temelji na verski podlagi, ki je za ljudstvo najtrdnješa.

V šoli naj se začne!

Učiteljica gospa Marica Koželj je predavala o vzgoji mladine k treznosti.

Luka Jelenc izjavlja v imenu Zveze jugoslovanskega učiteljstva, da se bo to učiteljstvo krepko udeleževalo treznostnega dela.

Ivan Štrukelj pozdravlja v imenu Slovenske Zveze, ki je velika prijateljica treznostnega gibanja. Ljudski učitelj ve najbolj ceniti treznost, ker vidi na otrokih posledice očetovega pijančevanja. Kakor naj se odvzamejo otroci očetu pijancu, tako mora v bodoče tudi učitelj-pijanec iz šole vnat! Učitelj bodi sam zgled treznosti!

Navdušeni dijaki.

Diak Kovačič pozdravlja v imenu mariborskega dijaštva.

Visokošolec Žuzek prinaša pozdrave Slovenske in Jugoslovanske dijaške zveze. Obča, da se bo dijaštvo v protialkoholnem smislu organiziralo in razvilo veliko agitacijo po višjih in srednjih šolah. — Zbor je vzel to slovesno obljubo z največjim veseljem na znare.

Hrvatski vseučilišnik Bratina pozdravlja v imenu društva »Domagoj« in vsega katoliškega organiziranega hrvatskega dijaštva.

S Hrvati

Reški kapucin P. Jeronim Tomac je podal zgodovino hrvatske Svete Vojske, ki se je ustanovila na pobudo svoječasnega protialkoholnega tabora na Brezjah in je podružnica ljubljanske Svete Vojske. Najboljše se je doslej hrvatske protialkoholno gibanje obneslo med mladino, dijaštvom, ki more v tem služiti za zgled tudi Slovencem. Poslej naj se združi celokupni narod SHS v eno samo sveto vojsko za treznost in pravnost

in s Srbi skupno!

Srbski častnik Mihaelo Živančević, slušatelj beogradske filozofske fakultete, je zborovalce pozdravil kot sin srbskega naroda in nato v resno zamišljenem predavanju razvijal misli o razlogih alkoholizma in njegovih posledicah. Poudaril je, da je alkoholizem novaren demokraciji. Vsaka stran zgodovine prida, da zmagačje vselej le trezni in pravni narodi, a drugi propadajo. Zato naj živi trezna Jugoslavija!

Navzočih je bilo tudi nekaj drugih srbskih častnikov, med drugimi g. major Čirič, ki jih je predsednik pozdravil. (Klici: Kje so pa naši?)

Postave proti alkoholizmu.

Podpredsednik Narodne vlade dr. Zerjav je v svojem predavanju o zakonodaji in alkoholizmu izjavil, kako je naše sedanje splošno nervoznost kriv v prvi vrsti alkoholizem. S samim zakonom se alkoholizmu ne da priti do živca; marveč je treba, da duh treznosti prežine vse sloje. Radikalno sredstvo: da se brez noč prepove vsaka produkcija in prodaja alkohola, je zaenkrat pač neizvedljiva, začela bi v vseh slojih na prehud odpor. Pač pa na naše deželi in okrožni zbori v ustavi pravico, da temeljem plebiscita v svojem območju prepovedo alkohol za gotovo dobo, na primer za pet let. To se je v Ameriki prav dobro obneslo. Zganje naj prepovedo popolnoma. Vlada imej ustavno pravico, da o priliki splošnega razburjenja, to je ob vojski, volitvah, študijskih itd. alkohol popolnoma prepove. — Davčni vijak ni posebno sredstvo proti alkohol-

zmu, a obdačenje mora ostati. Zastopati moramo načelo, da alkohol ni živilo, ampak da je lakus. Dohodki iz davka na alkoholne pijače naj se porabijo za financiranje protialkoholnega boja v šolah, zdraviliščih itd. — Številno gostilniških koncesij se mora znižati in tudi prenašanje koncesij omejiti. V manj prometnih krajih naj pride na 500 prebivalcev po ena gostilna, v prometnih krajih naj se dovoli izjeme. Zatrepi se mora ponarejanje pijač. Zganje naj se za mladostne osebe pod 16. leti prepove. Naredbe narod. vlade naj ostanejo v veljavi. Policijska ura naj se ravna po danem položaju. Ob sobotah in nedeljah naj se določbe glede policijske ure posebno strogo izvajajo. Točenje pod vejo naj se odpravi. Na shodih in podobnih prireditvah se mora alkohol prepovedati — politika se mora vzeti pijancem iz rok! — Sedanj kazenski zakonik označuje pijanost kot razbremenilno okolščino. Poslej naj se pijanost na primeren način strogo kaznuje. Nepoboljšljivi pijanci naj se internirajo. Posebno strogo naj se kaznuje pijanost v službi, posebno tam, kjer prihaja v nevarnost človeško življenje. Ravno tako naj se kaznuje napajanje drugih oseb, posebno otrok. — Sedaj se bodo delale v naši državi nove postave, sedaj je čas za treznosno akcijo! Javnost naj pritisne na poslance, da sklenejo postave, ki bodo pospeševale treznost!

Otvorila se je debata. Predsednik Kalan omenja, da imajo politiki še vedno prevelik respekt pred pijanci in interesi alkohola. Sestavila se bo komisija strokovnjakov, ki bo sestavila zahteve na zakonodajo. — Industrija naša naj se razvije v protialkoholni smeri: ne spiritovalnih tovarn in pivovar, ampak tovarne za brezalkoholne pijače, konzerve itd. — Sedanje protialkoholne naredbe Narodne vlade naj ostanejo trajne!

Dr. Alojzij Zalokar je v svojem predavanju: Treznost in nravnost — pogoj zdravega narodnega naraščanja izvajal, kako so v (panski bolezni) podlegli mnogi baš zato, ker so preganjali bolezen z alkoholom. Bacil je le povod bolezni, a glavni krivec so slabe, nezdrave socialne razmere, ki jih v veliki meri ustvarja alkoholizem. Nenravnost, spolne bolezni, tetika so doma v zaduhlih, tesnih stanovanjih, v bednih socialnih razmerah. Zadnji čas se je začela tudi pri nas širiti francoska bolezen: omejevanje porodov. Tu nam preti velika nevarnost. Temu nevarnemu pojavu naj posveti naša javnost vso pozornost!

Nravnost in žena.

Gospa Ivana Klemenčič izvaja v temeljito sestavljenem govoru, da more žensko zadovoljiti le krščanski nravni ideal.

Na predlog predsednika Kalana zahteva zbor soglasno, da se tolerančna hiša v Ljubljani odpravi in se prepereči puhufševanje v kina.

Poverjenik Narodne vlade Albin Prepeluh naglašja v svojem predavanju: Mir med nami, da moramo iz zasebnega in javnega življenja izrebiti laž in se postaviti na stališče resnice in pravičnosti, medsebojnega spoštovanja in ljubezni do bližnjega. Potem bomo pošteno možje, narod poštenjakov.

Boj kletvini.

Predsednik Kalan naglašja, da moramo izkoreniniti med narodom sirovost, ki se javlja kvasi v obliki ostudne kletvine. Skrbeti pa moramo, da se tudi v naše javno življenje ne pevrne nikdar več tista sirovost, ki je vladala pred vojsko. Predlaga, da se ustanovi društvo za omiljenje domačega političnega boja, v katero bi pristopili pristaši vseh treh strank in delovali vsak v svoji stranki pomirjevalno.

P. Jeronim Tomac se v vznesenih besedah poteza za bratsko ljubezen in vsestransko strpljivost med SHS.

Samo suženjski narodi so pijanci.

Župnik in pisatelj Finžgar: Današnji tabor je velepomemben. Zbrani so vsi sloji in stanov. Narod, ki je tako temeljitim in resnim razpravam sledil tako zbrano in toliko časa, je zrel. Naj le še k vsemu reče krepko: Amen! — Pijanstvo je nedvomno znamenje suženjstva. Res je, da smo med Slovani Slovinci, Hrvati in ruski kmetje največji pi-

janci. Čehi in posebno Srbi so trezni. Sedaj, ko smo se otresli suženjstva, proč tudi z alkoholizmom! Prvi pogoj za to: boljše socialne razmere. Ljudstvo mora dobiti človeka dostojna stanovanja; uslove naj se klubi za razvoj družabnega življenja. Pijanec nam mora biti kakor bolnik, in poslati ga moramo v sanatorij. Kozarec vina v razvedrilo si dovolimo, a pred abstinencij klobuk dol! Iz ljubezni do naroda streljajo malo višje zato, da končno dosežejo cilj: splošno treznost. Ne pijmo in ne kričimo, ampak delajmo za lepo našo domovino!

Predsednik Kalan se zborovalcem pristrčno zahvali in jih pozove, naj zaneso seme tega dne širom domovine. Vsi v Sveto Vojsko, če ne v I., pa v II. stopin'oi!

Nato so gojenke Lichtenhurnovega zavoda dovršeno zapele tri kitice jako melodijske himne, nato pa Lepo našo domovino, katero so zborovalci stoje poslušali in peli. Dvorana in galerija sta bili do zadnjega polni.

Tedenske novice.

Mirovna konferenca.

Ne bo brez težav. Plen entente je velik in ga bo težko tako razdeliti, da se nihče ne bo čutil prikrajšanega. Najtrši oreh bo vprašanje med Italijo in Jugoslavijo. Francozi bodo menda podpirali Italijane, da se jim kot sosedu ne zamerijo in da bodo Francozi več profitirali pri računu, ki ga imajo še poravnati z Italijani. Angleži pa ne bodo radi videli, da bi Italija dobila preveliko moč na Sredozemskem morju in je treba to moč deliti med Italijo in Jugoslavijo, da ne bo nikjer prevleka in ne bo nikjer zrastle Angležem čez glavo. Amerikanci so pa menda tudi za nas, ti pa menda zavoljo pravičnosti. Med Francozi in Angleži se je tudi zato pojavilo veliko nesoglasje, ker si niso edini radi zastopstva Rusije na mirovni konferenci. — Osrednje velesile bodo povabljene na konferenco šele ob sklepu mirovnih razgovorov. — Posveti. 22. januarja so sklenili, da ententa pomaga Poljski, da se uduši boljševiško gibanje, ki se tam vedno bolj širi. Dalje so sklenili imenovati dve komisiji, katerih prva se bo posvetovala o odškodnini, ki jo bodo terjali od Nemčije, druga pa bo obravnavala o zvezi narodov, ki naj se ustanovi. — Tudi ruski zastopniki pridejo h konferenci. Mirovna konferenca je sprejela Wilsonov predlog, v katerem izraža ententa svoje prijateljstvo do ruskega naroda, nikakor pa da ne bo podpirala korakov, ki so naperjeni proti revoluciji. V Rusiji je potreben mir, zakaj če ga ne bo v Rusiji, ga v celi Evropi ne bo. Vsaka ruska skupina, ki izvaja sedaj neko politično in vojaško oblast, naj vsaj do 15. februarja odpošlje svojega odposlanca na mirovno konferenco. Menda so sedaj štiri take ruske vlade.

Jugoslavija.

Uradno imena naše države se glasi: Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovincov.

Državni uradni list je zrel izhajati v Belgradu pod imenom: »Službeni list kraljestva SHS«. Naslov lista je napisan en dan v cirilici, drugi dan v latinici. Pravtako je tudi besedilo deloma v cirilici, deloma v latinici. Vsi članki in naredbe bodo objavljene v cirilici in latinici.

Slovensko vseučilišče v Ljubljani. Znanstveni osek kulturnega sveta je sklenil, da se ustanovi v Ljubljani slovensko vseučilišče. Imenovali so se že tudi kandidati za vseučiliške profesorje.

Preureditev jugoslovanske armade je končana. Sedež armadnega poveljstva bo v Zagrebu. Armadni poveljnik bo srbski general Božo Janković.

Dravska divizija, del jugoslovanske armade, bo imela svoj sedež v Ljubljani. Jugoslovansko brodogojstvo, preje avstro-ogrsko, prevzame v svoje varstvo francoski admiral. V ta namen se bo usidrilo brodogojstvo pri otoku Kriju.

Devet poštinih ravnateljstev bo v Jugoslaviji in sicer v Zagrebu, Ljubljani, Splitu, Sarajevem, Lemesvaru, Beogradu, Nišu, Skopju in Cetinju. Irsia pogodbeno, kar pa ni prav. Za glavnega ravnatelja bo imenovan dosedanji poštini ravnatelj Hadzi.

Zigovanje bankovcev na drvaškem. Zigovanje bankovcev napreduje zelo počasi. Lasi je bil termin za zigovanje bankovcev podajšjan, ne bodo mogle, kakor vse sedaj kaže, posamezne komisije, ki so vladati. Se svaše je na deželni Naval in komisijam je sjej ko prej izrečno velja. Opaza se tud, da skušajo razni špekulanti vilotapiti velike množine avstro-ogrskih bankovcev iz sosedne Ogrske. Na mejnih postajah je bilo zaplenjeno ze veliko števu bankovčev, ki so jih skušali vtihotapati.

Slovinci v državnem veču. Prvotno je bilo določeno Slovincem v državnem veču 38 zastopnikov, nenačoma pa prave iz Belgrada vest, da jia dobijo Srbi 6 več, katere zato izgubi, o Slovinci. Ker se s tem ravnotežje v državnem veču zelo izpremeni na škoko Slovincem, so vse slovenske stranke po dr. Koroscu odločno ugovarjale pri beograjski viadi proti tej prikrajšavi.

Prestolonaslednik Aleksander je odpotoval inozemstvo. V njegovi odsotnosti vodi njegove posje ministrski svet. Kralja Petra je zadela kap, prestolonaslednik Aleksander ga je šel oniskat.

Proti generalu Maistru. Nemško-avstrijski socialni demokrati so sklenili pozvati jugoslovanske socialne demokrate, naj nasopijo proti nasilstvu, katera menca izvršuje general Maister ob jezikovni meji na Slavjskem. Gospodje socialni demokrate naj se rajši ozro na nemško divjanje na Koroškem.

Odpust L. narodne vlade v Ljubljani. Kegeni Aleksander je sprejel prošnje L. ljubljanske vlade za odstop in je pozval novega predsednika dr. Brejca in podpredsednika dr. Zerjavo v Belgrad, da se z njima posvetuje glede sestave nove vlade.

Janko Jovan v Belgradu. Ravnatelj žitnega zavoda v Ljubljani je dodeljen beograjskemu ministrstvu kot strokovnjak za prehrano. Upamo, da se bo tako prehrana za Slovenijo kmalu ugodno izvršila.

Batine. V beograjski okolici je podpolkovnik Teslić pustil nabiti oklice, v katerih grozi z batinami in drugimi telesnimi kaznimi za vojaške in tudi nekatere civilne prestopke. Radi takih sedanjemu času neprimerenih groženj je vlada podpolkovnika odstavila.

Čehi za Jugoslavijo. Ker so nekateri listi raznesli vest, da nas bodo Čehi pri mirovni konferenci pustili na cedilu in potegnili z Lahi, je izjavil ministrski predsednik dr. Kramar, da bo svojo zvestobo do Jugoslovancev in njihovih zahtev pokazal ne le v besedi, temveč tudi v dejanju.

Za tesno zvezo med Čehi in Jugoslovanci. Bivši srbski minister je izjavil, da se mora med Čehi in Jugoslovanci napraviti čim najtesnejša zveza, in sicer najboljše potom skupne meje na Ogrskem. Tako bi bili Mažari in Nemci ločeni.

Grška z naml. Belgrajska vlada je sklenila z grško vlado dogovor, da si bosta obe državi pomagali druga drugi ob sporu z Italijo.

Italijanske spletke. Italijani se prizadevajo na vse kriplje, da bi Jugoslavija ne bila priznana in bi nas torej kot premagano Avstrijo trgali, kakor bi se jia poljubilo. Na vsak način hočejo, da bodi na konferenci zastopana samo Srbija, Črna gora pa posebej kot samostojna država. Kakor zdaj slovejo poročila, bo Jugoslavija vendarle priznana v prvi veliki seji mirovne konference. Srbski odposlanci so tudi zagrozili, da sploh ne pojdejo na konferenco, če jih ne bodo priznali kot odposlanca države SHS. Najbolj odločen je poslanik Vesnić, ki zahteva, da se londonska pogodba brezpogojno razveljavi.

Trpljenje prekmurskih Slovincov. Dne 17. jan. se je vršil v Beltincih na Prekmurskem velik jugoslovanski shod, kjer so prekmurski Slovinci ugnali in pognali mažarskega agitatorja. Sedaj so se Mažari grozovito maščevali nad svojim polomom. V verige vklepane in napol nage so odpeljali v

našno podporo, kateri nedvomno dokažejo, da te podpore se niso prečeli. Vsaak begunec mora torej doprinesiti uradno potrdilo od okr. glavarstva njegovega prejšnjega bivašča, da mu naknadna podpora še ni bila nakazana, vziroma od pristojnega davčnega urada, da mu se ni bila izplačana. Brez takega potrdila se mu naknadna podpora tu ne more izplačati.

Preganjani župnik in pisatelj Ksaver Meško se je mudil nekaj časa v Ljubljani, nato je odšel na Brezje, kjer počaka miru na Koroskem.

Ce bo le kaj! Vsi tisti, ki jih je svoj čas avstrijska vlada preganjala na najrazličnejše načine zaradi njihovega političnega prepričanja, so imeli 19. jan. zaupno posvetovanje v Ljubljani, na katerem so se posvetovali, koliko naj tirjajo od Avstrije kot odškodnino za krivice, ki jih jim je storila. In sklenili so, da za vsak dan zapora 50 frankov, za prestatne muke prvih treh mesecev po 10.000 fr. in za vsakih nadaljnjih šest mesecev zopet 10.000 frankov. Njihove družine pa dobe še posebno odškodnino.

Nemški kmetje žele pod Jugoslavijo. Nemški kmetje iz krajev severno od Lucian so poslali na shod dne 19. januarja posebno deputacijo, ki je izjavila, da žele tedi tamosnji nemški kmetje priti pod Jugoslavijo, ker vlada tamkaj red in mir, ki ga pa v Nemški Avstriji ni. Izpostavljeni grabčeni in vsakovrstnim nasilstvom po brezposelnih tolpah in tujih temnih elementih, prosijo kmetje severno od Erte Luciane—Spilje generala Maistra, da naredi tudi v oaih krajih red in mir.

Pregnani kapucini. Župan v Lipnici je pozval ondojne slovenske kapucine, naj radi jayne varnosti takoj zapuste Lipnico, nakar so odšli kapucini, štirje po številu, v Celje.

Nepotreba jezca. Kričaški list »Jugoslavija«, katerega se celo jugoslovanska demokratska stranka brani, da nima z njim nobenega stika, se jezi, da je bil predsednik narodne vlade, Josip Pogačnik, odlikovan z redom sv. Save II. razreda. Da bo g. Pesek, ki dela z »Jugoslavijo« dober »kšelt«, potolažen, predlagamo belgrajski vladi, naj odlikuje gospoda Peska z redom sv. Save I. razreda za njegove zasluge in dobičke, ki jih je imel, ko je omogočil dr. Susteršiču svojčas izdajati »Resnico« in »Novice«. Druge njegove »zasluge« pa našteje lahko »Napreje«.

Okrajni šolski svet v Mariboru je prešel v slovenske roke.

Železniški minister inž. Vulović se je te dni mudil v Ljubljani.

Nemščina odpravljena iz ljudskih in meščanskih šol. Višji šolski svet v Ljubljani je izdal okrožnico, v kateri odreja, da se nemščina kot obvezen predmet takoj odpravi iz vseh ljudskih in meščanskih šol slovenskega ozemlja. Dovolil se samo kot neobvezen predmet, če to žele stariši in se oglašajo dovolj učencev.

Prizive v zadevi vzdrževalnega prispeva je naslavljal na »Državno komisijo za preživljanje v Ljubljani«. Le rekurzi v zadevi ameriškanskih in begunskih podpor naj se naslavljaajo na poverjeništvu za socialno skrbstvo.

Umrli je 14. januarja za špansko boleznijo Jožef Zupan, občinski odbornik in posestnik, po domače Vorin, na Prebačevem, v starosti 59 let. Bil je miroljuben, pošten, skrben katoliški oče in »Domoljubov« naročnik.

Hud divji maček. V torek, 21. januarja 1919 je šla enajstletna deklica Kržanova Metka iz vasi Doline, šenthelenske župnije, proti domu v Zele. Malo nad vasjo Dolino pri takoimenovanih »smrekah« je sedel tik strmega pota na stali star, divji maček, z zelo velikim, košatim repom. Ko pride deklica mimo, ji plane maček na vrat in jo hudo opraska po obrazu. Malo je manjkalo, da ji zver ni pokvarila levega očesa. Deklica, pogumna in huda, je pahnila mačka na tla, toda predrznež ji je sledil še dalj časa po zelo strm, samotni stezi. Pravijo, da je videti več takih mačkov v »rebrji« nad Dolino. Lovci, puško v dlan!

Cestni rop. V noči od 23. na 24. t. m. sta dva vojaka na glavnem kolodvoru v Ljub-

ljani spravila nekega kmeta, da je šel z njima proti topničarski vojašnici. Med potjo sta ga pa zgrabila in mu oropala 1200 K, nakar sta zbežala. Kmet se je vrnil na kolodvor in naznanil rop policiji. Povedal je vso stvar tudi nekemu postreščeku; ta je slučajno prej videl vse tri skupaj na kolodvoru in si je vojaka dobro zapomnil. Drugi dan sta se hotela vojaka, ki sta se preoblekla v civilno obleko, odpeljati proti Zagrebu. Dotični postrešek je bil slučajno zopet na kolodvoru in ju je takoj spoznal. Povedal je to stražniku, ki je oba roparja aretiral. Imela sta še 900 K denarja, 300 K sta pa že zapravila.

Pogreša se od 11. novembra 1918 desetletna deklica, ki ji je ime Mici Draksler. Izgubila se je idoč iz šole domov. Kdor bi kaj vedel o njej, naj blagovoli naznaniti na naslov: Marija Draksler, Ljubljana, Tržaška cesta št. 24, Kranjsko.

Kdo izmed vračujočih se ujetnikov vé kaj o Janezu Zupančič, pešp. 17., ki je bil ujet 10. februarja 1915 in je zadnjič pisal v januarju 1917. Imel je naslov: Zupančič Ivan, Tobolska gub., gorod Išim, 38 rota, št. 157, Rusija. Blagovoli naj sporočiti proti povračilu stroškov Ani Zupančič na Selu pri Bledu.

Kdo vé kaj povedati, kaj se je zgodilo z Ivanom Grašič od 27. Lir., 12. komp., ki je bil dne 19. oktobra 1914 ranjen pri Novem mestu v Galiciji. Potem ni bilo o njem nobenega glasu več. Prosi sporočila njegova žena na naslov: Ivana Grašič, Golnik 12, p. Tržič na Gorenjskem. Na veke bo hvalečna.

Kdo izmed vračujočih se ruskih rjetnikov ve kaj o Ivanu Dobravcu, ki je služil pri 27. pešpolku, 11. komp. sanitete, in bil leta 1914. zajet od Rusov, kjer je imel naslednji naslov: »J. D. Ujezd Gubernia Tomsk, Sibirija«. Proti povrnitvi stroškov naj se naznani na naslov: Tomaž Dobravec, Sitarjevič, Litija.

Kdo izmed vračujočih se ujetnikov ve kaj povedati o Erancetu Moličniku. Služil je pri 87. pešpolku, 12. stotniji; ujet je bil v Galiciji leta 1914., pisal zadnje pismo meseca maja 1916 iz Taškenta. Nagrado dobi, kateri naznani Jožetu Moličniku, posestnik v Karnici št. 21, pošta Luče pri Ljubnem, Gor. Savinjska dolina.

Iz naših društev.

Št. Vid nad Ljubljano. Blaž Potočnikova, čitalnica uprizoni v Cebavovi dvorani 2. februarja t. l. dve igri: »Prisiljen stan je zaničevan« in »Davek na samce«. Začetek ob pol štirih popoldne.

Kat. slov. izobraževalno društvo v Hrušici vabi za v nedeljo, na svečnico, dne 2. februarja 1919, ob pol štirih popoldne v Našem domu k zanimivemu predavanju. Predaval bo g. dr. Jež Fr. iz Ljubljane. Po predavanju se vrši redni občni zbor izobr. društva in telovadnega odseka Orlja; vpisovali se bodo novi člani in članice. Pridite vsi možje in fantje, žene in dekleta iz Štepanje vasi, Hrušice in Bizovika. Vstop je vsakomur prost.

Pododsek podružnice Planinskega društva za Selško dolino vabi k prireditvi, katera se vrši dne 2. februarja 1919, ob pol 4. uri popoldne v Društvenem domu v Selcih. Spored: 1. Petje, 2. Dr. E. Krek: »Tri sestre«. Igra v treh dejanjih. Čisti dobiček je namenjen za dr. Krekovo kočjo na Ratitovcu.

Naklo pri Kranju. Skoro po celi Sloveniji je znana pesem: »Mi smo pa iz Nakla, pjeemo ga s Irakelna«, kar pa ni pri nas povsem tako. Po dolgi vojski smo spravili zopet »Bralno društvo« na noge. Dramatični odsek istelega je prireditel dne 26. t. m. veseligr: »Čašica lave« in zalogr: »Smrt pravičnega«. Obe igri z dodatkom »Rdeči Sarafan« se na Svečnico, dne 2. svečana, ob 3. uri popoldne v stari šoli ponovita.

V Velikih Laščah se vrši na Svečnico, dne 2. februarja 1919, ob 3. uri popoldne v »Društvenem domu« shod S. L. S. — Somišljeniki S. L. S., udeležite se shoda polnoštevilno!

Koprivnik v Bohinju. Proslava Valentina Vodnika ob 100 letnici njegove smrti

je 12. t. m. valed skrajno slabega vremena, ki je trajalo cel teden, morala odpasti. Vršila pa se bo na Svečnico, dne 2. svečana, ob 2. uri popoldne prav gotovo ob vsakem vremenu. Izvirna igra! »Nova fara na Koprivniku« je vzeta iz razmer, ki so bile na Koprivniku in Gorjušah takrat, ko je prišel Vodnik kot prvi duhovni pastir gor. Vsi igralci bodo nastopili v zelo lepih in dobro ohranjenih narodnih nošah. — Spored: 1. Govor o ustanovitvi nove fare. 2. Deklamacije nekaterih Vodnikovih pesmi. 3. Ilirija oživljena. 4. »Nova fara na Koprivniku«. Ljudska igra s petjem v treh dejanjih. Spisal Fr. Ka. Steržaj. — Začetek ob 2. uri popoldne. Vstopnina 1 K. Sedeži 2 K.

V Mavčičah na Gorenjskem se je ustanovilo Katol slovensko prosvetno društvo. V nedeljo, 5. t. m., je priredilo društvo svojo prvo predstavo, ki je v vsakem oziru prav dobro uspela in se je zaradi prevelikega navala morala ponoviti še na praznik sv. treh Kraljev. Na sporedu sta bili poleg petja dve igri: »Sinovo maščevanje« z moškimi in »Oh ta Polona« z ženskimi vlogami. S čistim dobičkom se namerava ustanoviti knjižnico. Le vrlo naprejl

Za ženine in neveste.

Sobna oprava. V predilnici v Ljubljani, Kolodvorska ulica šte. 39 se bo razprodajala popolna sobna oprava za več sob v torek, sredo in četrtek, to je 4., 5. in 6. februarja, in sicer vsakokrat od 10. ure popoldne dalje. Oprava je skoro nova. Na prodaj bodo postelje z vsemi pritliklinami, omare, mize, stoli, umivalniki, nočne omare, kuhinjska oprava, odeje in razni drugi predmeti. Vse v najboljšem stanju! Primerna in ugodna prilika za ženine in neveste!

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta šte. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 3¼% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Razne vesti.

Iz časov avstrijskega navdušenja in stradanja. Kljub vsemu trpljenju je imelo vojaštvo dovolj hudomušnosti, da si je krajsalo težke ure. Zanimive so sledeče odredbe: 1. Ker se je vpeljala v toliki meri manj ali bolj prebavljiva rastlinska hrana, zato se zapoveduje za vse vojaško preževkovanje. To naj se vrši dve uri po obedu vsak dan. Službeni čas se ne sme porabiti v to svrhu. 2. Kljub vsem povečjem se dogaja še vedno, da leže ob brezmesnih dneh muhe v jedi. Ta predrznost je nezastlišana. Muhe, črvi in taki priboljški se ne smejo smatrati kot priboljški ob brezmesnih dneh, ampak jih je treba pripisati predpisani množini, ki jo ima dobiti vsak vojak. 3. Kot nadomestek za pšenično moko je treba uporabljati na fronti žaganje, v zaledju pa patriotične govore, ki naj stremijo za tem, da privadijo vojaštvo, da živi od zraka. Dejstvo samo, da rastline dobivajo hrano naravnost iz zraka, bo delovalo zgledno tudi na vojake. 4. Zadnje čase so priše

pritožbe, da si moštvo pripravlja na skriva m je vrane in druge mrhovine žroče pišče. Odreja se zato, da si sme pripraviti take delikatose samo generalni štab, ki duševno težko dela. 5. Kjer hrana zmanjka popolnoma ali je deloma, jo je treba nadomestiti z navdušenjem. Goethe je sicer dejal: »Navdušenje je blago, ki se ne dá konservirati«. Ta Goethe je bil čisto navaden civilist. Sploh pa je cenila črtala ta njegov protipatriotični stavek. 6. Vojaštvu se mora razložiti v njih materinem jeziku, da je lakota neobhodno potrebna. V vsakem slučaju bo najvišje armadno poveljstvo dovolilo grizenje nohtov. Na ta način samohranitve je vojna zasigurana na 30 let.

Ni slabo. Po zagrebških ulicah so se v zadnjem času namestili dečki kot značilci ževlje. Pravijo, da zasluži posamezni izmed njih po 60 do 80 kron dnevno ali 1600 do 2400 kron mesečno. Ni slabo, četudi je res komaj polovica.

»Prijazno« pismo. Listi priobčujejo pismo, ki je je poslal cesar Viljem cesarju Francu Jožetu. Pismo se glasi: »Srce mi krvavi, toda preplaviti moram vse z ognjem in krvjo. Zene, može, otroke in starce je treba pokončiti. Prizanesti ne moremo ne hišam in ne drevesom; kajti le s takim strahovanjem je mogoče premagati propali francoski narod lekom dveh mesecev.«

Kako so delali... V Budimpešti preiskujejo delovanje vojnih sodnih. Razkril se je ta-le slučaj: Neki vojak je dobil »dopust-par dni, da gre v Budimpešto nakupiti raznih stvari za gospoda stolnika. Ker ni mogel v določnem času vsega nakupiti, se je zamudil en dan. Radi tega je prišel pred vojno sodišče, ki ga je obsodilo na smrt. Vojaka so takoj ustrelili. Obsodba je bila drugi dan podpisana in potrjena.

Koliko je snedel cesarski dvor na Dunaju. Ko so bile uvedene karte za živila, so jih dobili vsi uradniki in služabniki cesarskega dvora, zraven tega pa je zahteval dvorni maršalski urad od ogrske vlade popolno preskrbo za 2000 oseb. Ko je postal knez Windischgrätz minister za prehrano na Ogrskem, so zahtevali preskrbo za 14.000 oseb. In knez je odredil za cesarski dvor 112 ton moke, 56 ton koruze, 14 ton ječmena, 7 ton riža, 24 ton sladkorja, 210 ton krompirja, 180 šloščaj, 28 ton masti, 112 prašičev itd. vsak mesec. Ministrski uradniki so se čez čas sami uprli temu skandaloznemu gospodarstvu.

Papirnat denar v Rusiji. Kakor javljajo boljševiški listi, izdeluje v Petrogradu in v Pensi 14.000 delavcev papirnat denar. Petrograd dobavlja vsak dan 90 milijonov, Pensa 220 milijonov rubljev. Boljševiški vojniki na uralski fronti dobivajo poleg plače še 30 rubljev za vsako uro, katero so bili v boju. Vsak vojak, ki je bil pri zavzetju Ufe, je dobil 1000 rubljev.

Cena tobaka padla. Iz Solije poročajo, da je cena tobaku padla od 45 levov na 20 levov za kilogram.

Zanimiva vprašanja. Duhovnika svetni ljudje tako radi zapostavljajo in izpodrivajo. V znanosti in vedi mu nekateri ne marajo dati častnega mesta, ki mu gre. Toda odgovore naj na vprašanja: Kdo je iznašel note za petje? ... Bil je menih. — Kdo je vpeljal Foralno petje? Bil je papež Gregor I. — Kdo je iznašel smodnik? Bil je redovnik. — Kdo je prvi umel in razkril svetovni sistem? Bil je nadškofo Regimontanus, kardinal Cusa in kanonik Kopernik. — Kdo je sestavil prve orgle? Bil je redovnik Budos iz Celle. — Kdo je nagovarjal in podpiral Kristofa Kolumba, da je zasledil Ameriko? Bil je katoliški duhovnik. — Kdo je izumitelj ure s kolestom? Bil je menih Pulcifikus iz Verone. — Kdo je iznašel ure z nihalom? Bil je papež Silvester drugi. Isti papež je tudi sestavil arabske številke. — Kdo je izumel novost, da je možno orjše z električnimi soniti? Bil je duhovnik Candid v Lececi na Italijanskem. — Kdo je sestavil kompas? Bil je diakon Flavij Gioia. — Kdo je zasledil zdravilno moč kinina, ki pomiri mrzlico in ki ima tako važno vlogo v zdravilstvu? Bili so jezuiti L'oea in Sicard. — Kdo je svetu razkril zdravilno moč vode? Bil je župnik Kneip. — Kdo je sestavil pravila vlektrike? Bil je mater Lana. — Kdo je izna-

šel brzojav? Duhovnik Chappé. — In teleskop? Pariški duhovnik Deslorges l. 1772. — Kdo je prinesel svilopreke v Evropo? Dva katoliška misijonarja s Kitajskega. — Kdo je izumitelj alfabeta za ostepele? Francoski pater L'Évé.

Dopisi.

Smartin pri Kranju. Na shodu V. L. S., ki se je vršil dne 22. decembra 1918, se je ustanovil krajevni odbor V. L. S., ki je postavila delo za svoj narod na globoko vse obsegačo podlago katoliške vere. — Naše Katoliško slovensko izobraževalno društvo se je tudi jelo gibati. Dne 15. decembra 1918 je imelo na praznik ujedinjenja SHS svoje prvo predavanje po vojski. Članov je pristopilo nad poldrug sto. Ves inventar in vso knjižnico, poškovano po vojaki, je bilo treba popraviti. Knjižnica prične zopet delovati. — V preteklem letu je bilo v naši župniji rojenih 44, umrlih 70, poročenih pa 17 parov. — V Srednjem Bitinju je v nedeljo, dne 19. januarja, naglo umrl 20 let stari fant Berčič Franc, po domače Kovačev. Bolehal je le tri dni. Zopet španska. — »Domoljuba« prihaja z novim letom v našo župnijo pod skupnim zavrtikom 54 izvodov. Mnogo je pa tudi še posameznih naročnikov.

Cerkve ob Krki. Podružnica kmetijske družbe bode priredila dne 2. svečana po prvi sv. maši občini zbor v novi šoli. Na sporedu bode sledeči: 1. Odobritev računov za leto 1917. in 1918. 2. Volitev odbora in načelnika. 3. Sprejemanje udnine za leto 1919. 4. Sprejemanje novih udov. 5. Sprejemanje naročil za modro galico. 6. Predavanje o kmetijstvu v Jugoslaviji. Ker se bodo sprejemala naročila za modro galico in predavanje o kmetijstvu v Jugoslaviji, se občnega zbora lahko vsak udeleži ne glede na to, ali je ud ali ne. Zeleti je, da se jih čim več priklasi za nove ude, ker v slogi je moč, in to najbolj pomembna kmetijska organizacija.

Smartno pri Litiji. V preteklem letu je bilo rojenih 72, umrlo jih je 144, poročenih 27 parov. — Može in fantje so z malimi izjemami vsi ostali zvesti S. L. S. — Orli teledavijo dvakrat na teden. — Otroci se učijo za Vodnikovo slavnost. — Umrla je za špansko boleznijo Marija Kotar, vneta in dobra igralka v našem društvu. Španska bolezen kar noče pominiti.

Gorje. Naše bralno društvo je priredilo dne 12. prosinca Vodnikovo slavnost. Blejski g. kaplan nam je v krasnem govoru opisal Vodnika in njegovo delo. Potem je sledila igra »Županova Micika«. Igralci so vsi rešili popolnoma svoje vloge. Po igri so zapeli naši pevci tri pesmi: »Ob rek obali«, igra »Kolo« in »Zadovoljni Kranjci«. Igra se je na željo ljudstva 19. prosinca zopet ponovila. Igralci so dodali zraven še burko »Kmet in avtomat«. — Krajevni odbor S. L. S. je poslal na shod zapnikov v Ljubljano deset zapnikov. Iz tega je razvidno, da S. L. S. v Gorjah še ne bo razpadla, akoravno so ji že razpad napovedali. Krajevni odbor S. L. S. je imel v nedeljo, 19. t. m., javno sejo. Seje se je udeležilo precejšnje število naših somišljenikov. Pri seji je dal g. kaplan Mevželj natančno pojasnilo zaradi denarja, da ni resnica, da bi bil denar v nevarnosti v posojilnici. Natančno je tudi opisal, na kakem programu stoji naša V. L. S. ter J. D. S. in socialnodemokratska stranka. Tudi nam je dal natančno pojasnila glede časopisov, posebno glede »Jugoslavije«. Priporočil je, da mi beremo »Slovenca«, »Večerni List«, »Domoljub«, »Bogoljub«, posebno pa žene in dekleta da naj se naroče na »Slovenko«, ne pa na »Slovensko ženo«. Torej, žene in dekleta, naročite »Slovenko«. Oglasite se pri krajevnem odboru S. L. S. ali pri g. kaplanu, ker g. kaplan kot tašnik krajevnega odbora S. L. S. pobira naročnino za vse katoliške časopise.

Voklo pri Kranju. Tudi pri nas se zelo poznajo slabe posledice vojne. Nekateri fantje so se v vojski kar odvadjali spanja, pa no celo noči okoli roje ne samo doma, ampak tudi po drugih sosednjih vaseh. Slušajo se pri-

tožbe, kako motijo nočni mir in delajo nadležno po tujih hišah ter tam plešejo še dolgo čez ponoč. — Fantje, imejte pameti! S svojim nerodnim obnašanjem delate sramoto ne samo sebi, ampak tudi vsej naši pošteni vasi. Če bo tako naprej šlo, bodo kmalu Vokuljani razpiti kot največji divjaki na Gorenjskem. Zlasti vojaki, ki ste se zdravi vrnili, bi morali pamet imeti in Bogu hvaležni biti, da Vam je v tolikih nevarnostih življenje ohranil. Bog Vam je življenje ohranil ne za norost, ampak za poštenost. — Mi vaši pošteni sovaščani vas torej opominjamo, pozivljamo in prosimo: dajte mir doma in drugod in ne blatite našega poštenega imena! — Več sovaščanov.

Z Dobrove. Umril je dne 16. januarja po kratki mučni bolezni g. Jakob Marinko, posestnik na Komaniji štej. 2. Pokojni je bil brat občespoštovanega preč. g. duh. svetnika in profesorja v pokoju dr. Josipa Marinko, sedaj v Preski. Pokojni je bil skrben gospodar in vzor dobrega krščanskega moža in očeta. Radi svojega blagega značaja je bil obče priljubljen. Vse ga je spoštovalo. Grozna morilka španka, ki je že toliko in toliko družinam ugrabila očeta, je tudi temu preblagemu možu pretrgala nit življenja. Bog tolaži spoštovano rodbino, ki jo je zadela tako bridka usoda.

Iz Dobropolja. Sami nismo mislili, da se nam bode že tako dolgo obetovano veselje, blagoslovljenje nove zastave, tako izvrstno izteklo kot se je. Udeležili so se te slavnosti močno vsi fantje, kakor nalašč je ravno tedaj tudi nastopil Jugoslovanski dan, da smo še bolj z navdušenjem obhajali ves ta praznik. Naš č. g. voditelj Ignac Emalsen so povabili preč. g. Kalana, da smo imeli obenem kratke duhovne vaje, bili smo jih zelo potrebni. Jedrnat govori so nas oživili, ki jih je polagal z vso vnemo govornik fantom na srca, bili smo hvaljeni z zunanjo pripravo okrasbe cerkve itd., ki je stalo veliko truda in dela, da niso še kmalu videli tako lepo okrašene cerkve, ali poveseili smo oči, ko so začele leteti na nas pušice graje, namreč premala udeležba pri slovesnih govorih v treh dneh duhovnih vaj, kajti ne zunanje, ampak notranje spremembe je bil namen te slavnosti. Upamo, da kmalu v Jugoslaviji zavladajo red, tedaj se bomo razvijali zopet dobro in pridno. Duševno pokrepani smo pozdravili dan brezmadežnega Spočetja Marijinega dne 8. decembra. Spored cele slavnosti se je vršil nekako takole: Zbrani med šolami smo v lepem redu v sprevedu odšli v cerkev. Ko smo stopili v krasno ozlašano cerkev, pozdravili so nas naši pevci z lepim petjem. Govor preč. g. Kalana: pomen zastave in pozdrav fantom na domačih tleh. Blagoslovljenje nove zastave. Sprejem novih članov in članic. In v krasnem sprevedu s kipom rožnovenke Matere Božje zunaj cerkve in nazadnje blagoslov z Najsvetejšim. Ob tej priliki smo se spomnili naših bratov, ki jih že krije tuja zemlja, zložili kronice za slovesno sv. mašo, katere smo se vsi fantje Marijine družbe z zastavo in Orli z zastavo slovesno udeležili. Presenečeni smo bili, ko se je po tako dolgem času pogrešani moški zbor na karu zopet oglašil pod vodstvom g. nadučitelja Svajgra.

V prečinski župniji smo praznik narodnega ujedinjenja praznovali prav lepo 15. decembra. Dopoldne slovesna služba božja ter končno tudi »Lepa naša domovina« in zahvalna pesem. Po končani službi božji slavnostna seja občinskih odbornikov ter gasilcev. Gospod R. Faleshini, odbornik ter določen za nabiranje narodnega davka, je nabrajal na slavnostni seji 535 kron. — Na božični večer je pri nas sneg zapadel, ki je sadno drevice precej poškodoval. Prav slabo je, ko imamo tako mokro in mehko zimo. Bati se je, da nam zimna setev pogine. — Slov. kat. izobraževalno društvo je priredilo predavanje 15. decembra. Govornik je bil naš č. kaplan Fr. Susteršič. V nedeljo, 29. decembra je bil občni zbor, na katerem se je vpisalo tudi precej novih članov. Naše društvo je bilo nekoliko zasporno, večina odbornikov in članov je morala na vojsko. Le dekleta so kako »špano« uganile. No, fantje in dekleta, sedaj je konec vojne! Treba je, da se sedaj pozivi naše društvo, tako da bo res izobraževalno in poseljitvo. Le

naprej po poti izobrazbe počtenega dela in veselja na podlagi krščanskih načel. Španski strah se je zopet oglašil v naši župniji. Najbolj so prizadete vasi Podgora in Dalnji Vrh. V 1 sednu je bilo v eni vasi šest mrličev, pri enem gospodarju 9 bolnikov! Zalostna! Čudna je delitev aprovizacije v naši občini. Sicer je precej velika občina, a vsa delitev v enem kotu. Pri nas je veliko tujih ljudi beguncev, ki so bolni ali brez obutala, a ti ne dobe aprovizacije. Ali je to prav? Ne! Kako bi se to zefilo, naj bi uganil kak pameten mož. — Občan.

Breg pri Ribaici. Umrl je 13. t. m. bogoslovec III. letnika gosp. Franc Merhar. Nad eno leto je bil priklenjen na bolniško postelj, dokler ni njegovega šibkega telesa udušila neizprosna jetika. Jeseni leta 1917. mu je smrt ugrabila očeta. Ob novem letu 1918 je zbolel on, ko se je prehladil o božičnih praznikih. Legel je, a ni mu bilo dano, da bi zapustil postelj in zopet segel po knjigi, kar bi bil storil tako srčno rad. — Kakor je bil slab, je vendar vedno upal, ne le da bo ozdravil, ampak da niti leta ne bo izgubil. Ko je toliko prišel k moči, da se je mogel poleti preseliti na svoj dom, je trdno mislil, da bo jeseni že napravil lahko izpit čez III. letnik. Vzel je domov vse potrebne knjige za študij. — Toda človek obrača, Bog obrne. — Zdravje se kar ni hotelo vrniti; le par ur je mogel biti pokonci. Postal je še slabši. — In v teh trenutkih, ko mu je bila tako ljubljenica in ljubeča mati najbolj potrebna in edino skrbeče srce, je tudi ona zbolela in odšla pred njim na drugi svet. — Tako je ostal sam, čisto sam brez matere in brez očeta, daleč od brata in sestre, ki sta oba v daljni Ameriki. — Usmilil se ga je stric in ga vzel k sebi, dokler se ni preselil tudi on za očetom in materjo, da v njihju družbi zapoje: Slava Boga na višavah in mir ljudem na zemlji! — S temi skromnimi vršičkami hočem zamašiti zapuščeno in osamljeno, v kateri je umrl blagi tovariš, da najde vsaj v naših srcih spomin nanj in odmev molitve za njegovo dušo. R. L. P.

MLADE MOČI VSTAJAJE. (Poročilo z dežele.) Dobra štiri leta je že minilo, odkar je položil »popotnik iz mirenske domače« svojo romarsko palico v kot. In po teh dneh groze jo je zopet prijel v roko ter se napotil kljub blatni cesti malo pogledat v naš dolinski svet. Marsikaj se je izpremenilo. Popotnik je obiskoval kmetske domove in marsikje naletel na žalost. Ta ali ona hiša pogreša gospodarja in marsikatera sestra plaka za svojim bratom, ki je šel in se ni vrnil. S solzami v očeh pripoveduje nevesta o ženinu, ki ga je ji prevzela blede žena. »Smrt in beda sta gospodarili; o, trdo je bilo robstvo, pod katerim smo zdihovali tako dolgo,« govori mati, krog katere se zbirajo sestradani otroci. Pa je odprl popotnik tudi vrata v naša izobraževalna društva. Tu in tam je še vse mrtvo in pajster podobna golazen so se naselili v prostore, kjer smo poprej gledali mladost, ki je pričela govoriti, predstave in si določevala bodočnost. A v nekatero društvene domove je prihajala novo življenje. Tako v št. Rupertu, kjer se prvič po vojski zopet priredili 29. decembra igro s petjem »Kovačev študent«. Ponovili so jo ob obitni udeležbi 5. januarja. Poznalo se je, da so se igralci, dasi diletantje, dobro naučili svojih vlog, tako da je stvar izpadla povsem jako dobro. Tudi za lepo ubrano petje so poskrbeli. Hvalevredno je, da se je kljub pomanjkanju pevcev vendar organiziral dostojen pevski zbor. Lepo je gledati te mlade moči, ki hrepene po izobrazbi, na kateri so vsled vojskinih razmer tako boleli. Upamo, da nam privoščijo izobraževalno društvo kmalu zopet kak zabaven popoldan. — Na Silvestrov večer pa so Mokronazarji vabili k Majcnu, kjer so uprizorili burko »Pri belem končiču«. Valed slabega vremena ni bilo dosti gostov. Naj za enkrat zadostuje! Na delo tedaj, dvignite se mlade moči in pokažite, da je v vas kaj življenja in smisla za lepo in koristno stvar! Pokažimo našim sosedom, da smo olikan narod, vreden velike svobode. Naj izgine surovost, naj preneha tisto očitno napadanje na cesti! Brajte in sestre smc. Vsi moramo delati, drug drugemu pomagati vse-

stransko. Tako nas bo vesel Bc.g. zadovoljen bo z nami narod in s ponosom bo zrla Jugoslavija na mlade svoje sinove. Rizin Zarko.

Boj pifančevanju.

Narodna vlada je izdala proti popivanju precej strogo odredbo, iz katere posnemamo: Točenje in nadrobna prodaja žganih opojnih pijač sta prepovedana. Po gostilnah in kavarnah se do enajstih dopoldne ne smejo točiti nobene alkoholne pijače (vino, pivo, sadni mošt). V Ljubljani smejo biti odprte gostilne do devetih, kavarne pa do desetih zvečer. Po teh urah ne sme biti nobenega gosta več v gostilni ali kavarni. Dve uri pred policijsko uro gostilničar ali kavarnar ni več dolžan dajati gostom alkoholnih pijač. Sploh gostilničar ali kavarnar ni dolžan enemu gostu dati več kakor pol litra vina ali en liter piva. Gostilničar gostu ne sme odrekati hrane radi tega, ker gost ne pije. Kolodvorski bufeti in restavracije v kolodvorskih poslopjih smejo biti za potujoče občinstvo odprti vso noč, toda glede točenja alkoholnih pijač veljajo zanje iste določilne, kakor za gostilne in kavarne sploh. — Mladostne osebe, ki še niso dopolnile 17. leta svoje starosti, smejo hoditi v gostilne in kavarne le v spremstvu odraslih svojcev, varihov, rediteljev ali drugih nadzorovalnih oseb. — Javne veselice, plesi itd., uprizoritve vseh vrst (gledališke in kinematografske predstave, varietej, glasbene zabave itd.) se morajo končati najkasneje opolnoči. Ob tem času morajo biti dotični prostori že izpraznjeni. Vse ostale določbe te naredbe veljajo tudi za take prilike. — Gostilničarji in kavarnarji, pa tudi prireditelji javnih veselice in uprizoritve, ki prestopijo to naredbo, se kaznujejo v prvo z globo od 200 do 1000 K, v drugo z globo od 1000 do 2000 K, v vsakem nadaljnjem primeru pa z globo od 2000 do 4000 K. Gostilničarju in kavarnarju, ki je bil radi enega teh prestopkov že dvakrat kaznovan, sme, ako se kaznuje v tretje, pristojna kazenska oblast za določen čas ali za vselej odvzeti tudi obrtno koncesijo. — Gostje, ki po preteku policijske ure še bivajo v gostilni, oziroma kavarni, se obsodijo na globo od 20 do 200 kron. Ako obsojene globe ne more plačati, se ta izpremeni v zaporno kazen; za vsaki 20 K se računa en dan zapora. — Politicne oblasti smejo izdati tudi strožje naredbe. Te določbe se je poslužilo ljubljansko policijsko ravnateljstvo in odredilo, da morajo biti v Ljubljani odprte gostilne le do 8. ure, kavarne pa do 9. ure zvečer.

»Slovenka«. Mnoge naše žene in dekleta ne vedo, da je naš list, ki stoji na strogo krščanskem programu, »Slovenka«, ne pa »Slovenska žena«, za katero agitirajo svobodomiselnih časopisi. Zato pozor, naša dekleta in žene, »Slovenka« stane celoletno 12 K in se naroča v Jugoslovanski tiskarni, II. nadstropje.

Gospodarski del.

Kaj mora kmetovalec vedeti o gnojilih?

(Dalje.)

O UMETNIH GNOJILIH.

Katera so najvažnejša dušičnata gnojila?

Najvažnejša dušičnata gnojila so:

1. čilski solitar,
2. žveplenokisli amonijak,
3. apneni dušec,
4. apneni solitar.

Katera so najimunitnejša fosfornokisla gnojila?

Najimunitnejši fosfornokisli gnojili sta:

1. Tomaževa žlindra,
2. superfosfat.

Katera so najboljša kalijeva gnojila?

Najboljša kalijeva gnojila so:

1. kajnit,
2. 40odstotna (%) kalijeva sol,
3. 30% kalijeva sol,
4. 20% kalijeva sol.

Katera so najvažnejša apnena gnojila?

Najvažnejša apnena gnojila so:

1. lapor,
2. surovi apnenec,
3. žgano apno,
4. tudi Tomaževa žlindra ima do polovice apna v sebi.

Katero gnojilo vsebuje dušec, fosforno kislino in kalij?

Dušec, fosforno kislino in kali ima v sebi gvano.

Kakšno je vnanje lice posameznih umetnih gnojil?

A. Dušičnata gnojila.

Čilski solitar je debelo-zrnata belkasta sol, ki vleče rada nase vlago in se potem spriema v kepe.

Žveplenokisli amonijak je drobnozrnata, amazanobela sol.

Apneni solitar je fino-zrnat, siv prah, ki vleče iz zraka močno vase vlago in se spremeni vsled tega v mazavo maso.

Apneni dušec je sivočrn, fino-zrnat, močno apnenast prah (60 do 70 odstotkov apna).

B. Fosfornokisla gnojila.

Pri Tomaževi žlindri se spreminja in menjava barva v vseh stopinjah med sivočrno in svetlo modrosivo barvo; a barva prav nič ne vpliva na vsakokratno vsebino fosforne kisline.

Superfosfat je fin prah, svetlosive barve.

C. Kalijeva gnojila.

Kajnit je debelo-zrnata, različno barvana, večinoma belkasta do rdečkasta sol, ki rada vleče nase vlago in se spriema v kepe.

40odstotna, 30% in 20% kalijeva sol je vedno bolj drobnozrnata

in jasneje barvana nego kajnit; tudi vlečejo te kalijeve soli vlogo manj iz zraka in se zato ne sprjemajo tako rade v kepe kakor kajnit.

D. Dušičnato fosfornokislo kalijevo gnojilo.

Gvano je rjavkast prah.

Ali se dá že iz same vnanje po lože sklepati o vsebini umetnega gnojila?

Na gole oči ne moreš razločevati prvovrstnega umetnega gnojila od manj vrednega ali polvorjenega blaga. Zato daj kupljeno umetno gnojilo še enkrat preizkusiti v kakem kemičnem preizkuševališču.

V. kakšnih zavojih razpošiljajo navadno umetna gnojila?

I. Dušičnata gnojila.

1. Cilski solitar in
2. žveplenokisli amonijak v vrečah z različno težo 95 do 100 kilogramov.
3. Apneni dušec v vrečah po 50, 75 in 100 kilogramov.
4. Apneni solitar v lesenih sodih (podobno kot cement) po 75 in 100 kilogramov.

II. Fosfornokisla gnojila.

1. Tomaževa žindra v vrečah po 100 in po 75 kilogramov.
2. Superfosfat v vrečah po 50, 75 in 100 kilogramov.

III. Kalijeve gnojila.

1. Kajnit,
2. 20odstotna kalijeve sol,
3. 30odstotna kalijeve sol,
4. 40odstotna kalijeve sol — v vrečah po 50, 75 in 100 kilogramov.

IV. Dušičnato fosfornokislo kalijevo gnojilo.

Gvano v vrečah po 50 in 75 kilogramov.

Koliko redilnih snovi v odstotkih (%) vsebujejo ta gnojila?

I. Dušičnata gnojila.

1. Cilski solitar 15 % dušca,
2. žveplenokisli amonijak 20 % dušca,
3. apneni dušec: vrsta A 17—22 % dušca, vrsta B 15—16 % dušca,
4. apneni solitar 12 % dušca.

II. Fosfornokisla gnojila.

1. Tomaževa žindra 15 do 20 % fosforne kisline,
2. superfosfat 14 do 18 % fosforne kisline. Znamka SP 22 pomeni 18 % vodoraztopne fosforne kisline.

III. Kalijeve sol.

1. Kajnit 12 % kalija,
2. 20%na kalijeve sol 20 % kalija,
3. 30%na kalijeve sol 30 % kalija,
4. 40%na kalijeve sol 40 % kalija.

IV. Dušičnato fosfornokislo kalijevo gnojilo.

Gvano: 8% dušca, 10% fosforne kisline, 2% kalija.

(Dalje.)

Gospodarska obvestila.

Sadjarški in viničarski tečaj za invalide. Ravnateljstvo šole na Grmu se je obrnilo z okrožnico na vsa županstva zaradi sprejema invalidov v spredaj omenjenem tečaju. V zvezi temu se je prijavil dosedaj samo invalid Franc Košir iz St. Jošta šte. 29 pri Vrhniki. Ker se imata oba tečaja pričeti s 25. februarjem, opozarjamo naše invalide še enkrat na to priliko s pozivom, da se prijavijo za sprejem pri ravnateljstvu šole na Grmu.

Neobdelana zemlja na Hrvatskem. Iz raznih strani Hrvatske prihajajo poročila, da so ostali letošnjo jesen veliki deli zemlje in razna veleposestva na Hrvatskem neobdelana. Bati se je, da tudi spomladi ne bodo mogli obdelati vsega polja, zato bo pa tudi produkcija mnogo manjša, kakor bi lahko bila. Tako se zna zgoditi, da bomo tudi prihodnje leto glede prehrane odvisni od inozemstva.

Dolg bivše Avstroogrške znaša blizu 127 milijard kroat. Od tega je vojnega dolga 104 milijarde.

Padanje cen v Dalmaciji. Hrvatski listi poročajo, da so se znižale cene vinu v Dalmaciji od 1000 K na 300 K hl; olje, ki je stalo v vojni po 70 K liter, stane sedaj 10 K; sardela so bile nad 1000 K kg, sedaj 200 do 300 K. Posebno so padle cene suhemu južnemu sadju: smokvam, višnjam itd. Celotna cena pšenice se je znižala od 15 K na 4 do 5 K. Tako se pozna uvoz ententnih živil.

Jugoslovansko državno posojilo. Zagrebški denarni zavodi se pogajajo z ministrom za finance v Beogradu radi državnega posojila, ki naj bi znašalo 200 milijonov, in sicer polovico v dinarih, polovico v kroatih. Finančni minister je zaprosil že na račun tega posojila predujem 30 milijonov kroat, ki se bodo pozneje o priliki emisije celega posojila odbile.

Bakreno galico bo začela naša država sama proizvajati. Narodna vlada je pooblastila poverjenika za javna dela, naj izvrši vse predpriprave v ta namen, da bodo naši vinogradniki čimprej lahko dobivali modro galico.

Sol in vžigalice za Slovenijo dobimo kmalu iz Nemške Avstrije. V zameno za to dobi Nemška Avstrija nekaj vagonov moke in železa.

Marsikaj.

IX.

Ali ste brali kdaj »1000«, povest, ki jo je napisal znani dr. Nevesekdo. V preroškem duhu popisuje omejenost katoliške Cerkve čez 1000 let in se jako neduhovito norčuje iz cerkvenega služabništva.

Ni še preteklo 1000 let, in prerok dr. Nevesekdo je skoroda videl sam popisano omejenost, samo da ne tam, kjer jo je on hotel videti, ampak v vrstah tistih modrijanov, ki so Bogu in Cerkvi še davno odpovedali službo.

V mislih imam razne odredbe državnih modrijanov za časa vojske. Prihajale so »odgoraj« take odredbe, da so je človek čudil, kje imajo ti prosvetljeni ljudje glavo, in poznejši rod ho s skrbjo povpraševal, če se je svetovna vojska res bila v letih 1914—1918. Morda imajo vsi listi tiskovno pomoto in se je ta vojska bila v letih 1914—1918, v temnem srednjem veku? Zato približno: Svetovna vojska 1914 — 1918!

Tisti, ki so bili zakopani v strelskih jarkih, se za vse neumnosti ne vedo ne. Naj jih nekaj omenim.

Uboge kure! Vladni možje so hoteli, da naj vas nitamo z rezanico! Kurem zraje pokladati je potrata, so dejali, kure so zadovoljne s travo. Samo drobnjo to treba sesekljati. Škoda, da tisti mož, ki je izdal ta ukaz, ni nikdar gledal svoje kuharice, kadar je zanj in za njegovo družino klala kure. Lahko bi bil videl, da kure jedo tudi pesek, pa bi bil izdal ukaz, da je greh kuram dajati rezanico. Zlata svetinja za zasluge bi bila gotova, pa še kaj povraha.

Pravijo, da je neki bivši c. kr. uradnik zahteval od neke kmetice, da mora ravno tako prodajati oziroma nositi jajca na trg, kakor prej pred vojsko. Bistroumna zonica ga pa zavrne: »Gospod, ali ne veste, da sedaj kure molzemo, odkar so začele jesti rezanico?«

Cvetke, te ljubljenske naše mladine, so hoteli kar s sveta spraviti. Po vrtnih greдах naj bi rastle zelje, repa, fižol, po mestnih balkonih bi bingljale kumare; zemlja naj postane nekaj tako dolgočasnega, kakor so bile dolgočasne te odredbe.

Kmetje so enkrat leta 1914. zmajevali s glavo pred nekim razglasom poljedelskega ministra. Poljedelski minister mora biti vendar učena glava. Čemu torej to zmajevanje? Vprašam kmeta, čemu se tako muzajo on in njegovi tovariši. Pa mi pove, da jim sam gospod poljedelski minister priporoča, naj nasade veliko »ozimnega« krompirja. Sam nisem bral tistega razglašja, mogoče pa je bilo v tistih dneh tudi kaj takega.

Zivina mora biti debela, so dejali, in prečeti morajo biti špeharji, ne persutarji, jesti pa ne sme nihče tega, kar jih poredi. Žival pa je bila čedalje slabša. Ali veste, zakaj? Samo zato, ker niso ukazali, da naj kmetje po hlevih nabijejo te ukredne ukaze tudi živali: »Živina, ti moraš malo in slabo jesti, pa dobro se moraš rediti, če hošes biti patrijotična.« Zato smo vedeli za te ukaze samo ljudje, živina pa ne, pa je bilo vse narobe...

Kako je Bog dan in noč ravno za eno vro narobe ustvaril, to menda vsi veste. Zato so nam ti učenjaki ustvarili nov poletni čas. Upam, da ga zausprej ne bo več. Pravili so, da bodo pribrantili s tem veliko milijonov. Pri državni likvidaciji bi bilo dobro prizvedeti, kje so tisti milijoni!

In tako dalje. Te in še mnoge druge narobe lahko uporabi dr. Nevesekdo, ko bo pribral svojo povest »1000« v drugi, bistvene predelani in izpopolnjeni izdaji.

Kmetje in drugi ljudje, ki imajo še na pravem koncu glavo, smo s pomilovanjem prebrali take odredbe in se kolikorotniko hvalevredno po njih ravnali, bolj zato, ker nam je bilo drago življenje, čeprav smo živeli bolj pasje kakor pa človeško življenje, kakor pa zato, da bi bili dobri patrijoti. In pa radi bi bili doživeli in gledali lepše čase...

Iz Prežganja pri Litiji. Naše izobraževalno društvo, ki je tri leta počivalo, je zopet oživel. Mladeniški odsek je imel na sveti večer po polnočni maši prireditev. Najprvo je imel navdušen in pomemben govor o vstajenju k novemu političnemu življenju v Jugoslaviji načelnik orlovskega odseka Josip Gale. — V lepi pesmici je pozdravila Jugoslavijo deklica Marjeta Gale. Nato so uprizorili mladeniški enodejansko komično burko iz vojaškega življenja »V ječi«. Nato je sledilo še petje; udeleženci so bili veseli in zadovoljni. Čisti dobiček te in prihodnjih prireditev je namenjen za spomenik, postavljen na pokopališču vseh mladencev in mož, ki so padli v svetovni vojski ali vsled nje umrli; do sedaj je znanih v prežganjski župniji dvajset smrtnih slučajev. Prireditev je prinesla dobička blizu 200 K.

Naša povest.

Da bodo novi naročniki »Domoljub« mogli slediti naši junakinji iz Štajra in s pridom brati nadaljevanje povesti, podajamo danes kratek pregled dosedanjih dogodkov ter označbo oseb, katere nastopajo v povesti.

Povest se vrši v začetku 17. stoletja, v tisti žalostni dobi, ko se je luteranska kriva vera, ki jo je zasejal na Nemškem Martin Luter, silno razpasla in širila tudi v deželah nekdanje Avstrije. Le malo je manjkalo, da se tudi v naših slovenskih krajih ni vzgneznila ter zatrla prave, edinozveličalne katoliške vere. Enako se je zasejalo luteransko seme tudi na Štajerskem, Zgornjem Avstrijskem in drugih kronovinah habsburške države. Naša povest se odigrava v malem mestu Štajer, ki leži na Zgornjem Avstrijskem, v času, ko je nosil habsburško krono cesar Matija, ki je vladal od leta 1612. do leta 1619.

Tu v Štajru sta udarili skupaj stara, prava katoliška vera in nova luteranska kriva vera. Začel se je med njima boj za življenje in smrt. Ni manjkalo moč, ki so dvigali prapor prave vere in so se na vso moč trudili, zatreti strupeno seme krive vere. Blizu mesta je bil garstenski samostan, ki je bil nekaka trdnjava katoliške vere. Opat tega samostana Viljem Heler je napejal vse sile, da bi zajezil protestantovski naval. Da bi ljudstvo odvrnil od protestantovskih pridigarjev, je poklical iz tujega samostana slovečega pridigarja, meniha patra Alberta, da bi z močjo žive božje besede zadajal udarce luteranskemu zmaju. Pater Albert oznanjuje božjo besedo v štajerski mestni župni cerkvi, kjer župnikuje neki Viderspiger. Sloves njegovih pridig je vzbudil v nekaterih domačih garstenskih patrih neko duhovno nevoščljivost; zlasti pater Karel ni mogel umeti, kako bi tujec Albert mogel lepše oznanjevati božjo besedo, kakor domači patri.

Toda vkljub vsem naporom opata Helerja, gorečega Alberta in drugih dobrih katoliških moč se je vedno bolj širila kriva vera, ki je imela močnejše zaščitnike v družini Hendel, ki je bila strastno udana luteranski veri. Bratje in bratrance Hendel — bilo jih je pet — so bili denarni velikaši in mogotci v Štajru in okolici. Bili so plavzarji, železninarji in livarji; daleč naokoli je bilo znano orožje, ki so je izdelovali, topovi, ki so jih vlivali. Svoje izdelke so izvažali na Ogrsko in v inozemstvo; v Švicco, na Laško in v druge dežele. S premoženjem je rasel tudi njihov ugled: celo cesarja Matije milost so si znali pridobiti. Poglavar te luteranske družine je bil Joahim Hendel, glavni zli inuak naše povesti. Prvo ženo Marjeto, ki je bila Francozinja, je poročil v Genove, kamor je zahajal po kupčiji. Ta mu je dala sina Henrika, pa mu je po osemnajstih mesecih že umrla. Zato mu je Henrik posebno prirastel k srcu, ker mu je bil živ spomin na prvo ljubljeno ženo. Ožeril se je v drugič s Heleno, ki mu je podedila hčerko Liziko.

V pozni jeseni leta 1614. so v Štajru voharje rovega mestnega sodnika. Mestni sodnik je bil prva oseba v mestu ter je združeval v sebi najvišjo sodniško, pa tudi politično oblast. Njega je tudi meš, znamenaje, da je gospodar nad življenjem in smrtjo. Opat Heler in pater Albert sta vedela, da bo gorje katoliški veri, če ta strupeni luteranec doseže najvišjo oblast v mestu. Zato sta pa tudi vse strune napela, da bi preprečila njegovo izvolitev. Toda zaman: velko večino od tri sto glasov je dobil Joahim Hendel. Propal pa je katoliški kandidat Pravnšalk. Opatu Helerju je pokalo srce ob tej izvolitvi, zbolel je ter ležal na smrtni postelji. V dno duše ga je peklo, ko je novi sodnik — opat Heler ga je imenoval le Antikrista — začel rovariti zoper katoliško cerkev, kljub temu, da je na dan izvolitve slovesno obljubil, da bo vsem enakopraven sodnik; luterancem in katoličanom. Komaj je postal sodnik, pa je že sprejel v službo odnadleca meniha Kerna, ki je pred leti ubežal iz garstenskega samostana. Na smrt bolni opat je poklical k svoji smrtni postelji sodnika, rotil ga je, naj izkrene iz mesta pohujšljivca, ki je bil s svojo priležnico v mestu v spotiko, ter mu je žugal z božjimi kaznimi. Vse zastoj: Joahim Hendel ni le pridržal odnadleca, ampak ga je še celo napravil za učitelja na protestantovski šoli. To je doberemu opatu stisnilo srce. Preden je izdihnil, je toplo priporočal patrom, zlasti patru Karlu, naj po njegovi smrti obdrže v samostanu patra Alberta, kateri je edino zmožen ljubovati Antikristu, sodniku Joahimu Hendel. Karel je vse sveto obljubil umirajočemu opatu, toda po njegovi smrti na, ko je sam postal prior in opatov namestnik, je nadalje kuhaj v svojem srcu duhovno zavist zoper Alberta. Da bi se ga iznebil, ga je poslal po opravkih v mrzli zimski na silno nevarno pot.

Tisto jesen, ko je bil Joahim Hendel izvoljen za mestnega sodnika, se v vas Štajerdorf, ki leži blizu mesta Štajer, priselile — opat Heler je bil takrat še pri življenju — tu družina. To je bila vdova Švertnerica z odraslo hčerko, osemnajstletno Štefano in s štiri-

rimi nedoraslimi otroci. Popreje so Švertnerjevi živeli v Admontu na štajerskem in se jim je prav dobro godilo, dokler je živel oče Švertner. V Admontu so imeli v najemu blizu samostana hišico, ki je bila last admontskega samostana, ter so se pošteno preživljali z gostilniško obrtjo. Ko pa je oče legel v grob, jim je začela buda presti. Mati Švertnerica ni več mogla zmagovati, pa se je z vso družino izselila ter prišla v štajersko okolico, kjer je kupila od garstenskega opata hišico, ki je bila samostanska last. Tu je odprla gostilno ter je sebi in družini pošteno služila vsakdanji kosček kruha. Desna roka pri gospodinjstvu ji je bila osemnajstletna Štefana, glavna junakinja naše povesti. Štefana ljubi sv. Cerkev nad vse, iskreno je udana katoliški veri, za katero je pripravljena preliti svojo kri. Luteransko zmoto mrzi iz dna svoje duše. Možato kaže svojo vero in jo že izpriča prvi večer, ko je prišla na svoj dom ravno na dan sodnikove volitve: Zvečer je bil ves Štajer z okolico vred razsvetljen, Štefana ni pustila materij oken razsvetliti, ter ji je iztrgala sveče iz rok. Takrat jo je prvič videl sodnikov sin Henrik, mestni poročnik, ki je jahal na čelu spoveda. Pogumno je zaklicala razjarjenim luteranom: »Krivovercem ne prižigamo sveč! Zato ji je Henrik srdito zalučil v obraz psovko: »papeška cundral!«

Štefana je izredno lepa po telesu, še lepša je njena duša. Srce ji je čisto, kakor kristal. Katoliški učitelj Lindner se poteguje za njeno roko, Štefana ga ne mara, ker si je izbrala drugega ženina — Jezusa. Zanj hoče živeti, zanj umreti! Iskreno želi vstopiti v kak ženski samostan, da tam daruje Bogu svojo mladost. Kako je vesela, da ji je božja previdnost naklonila dobrega dušnega vodnika — patra Alberta. Po zimi, na Štefanovo, ga je, potem ko je slišala v larni cerkvi njegovo pridigo, poiskala v izpovednici ter mu je prvič razkrila svojo vest. Pater Albert je precej spoznal, da je božja previdnost tej čisti, nedolžni, krepostni deklici namenila prav posebno nalogo v boju zoper luteransko zmoto: Štefana naj bo kakor svetla zvezda, ki naj sije in svetli nad temnim, nesrečnim Štajrom, ki se je vedno globlje pogrzel v protestantizem.

Pomladi naslednjega leta 1615. je udarila kuga v avstrijske dežele. Prišla je iz Laškega ter se je neizrečeno hitro širila daleč naokoli. Oglasila se je že na štajerskem, v Admontu ter v Jonspahu, ki je bil oddaljen od Štaiera samo dan hođa. Grozen strah je prevzel vse prebivalce mesta Štajer, ki so se strahom in grozo pričakovali, kdaj se pri njih oglasi strašna morilka. Tedaj pa je nastopil očabni sodnik Hendel, ki je mislil da bo s človeško previdnostjo mesto obvaroval te božje šibe. Napravil je kužni red, ki naj bi se ga strogo držali vsi meščani. To priliko je tudi porabil, da bi zadal katoliški veri zadnji, smrtni udarec: Katoličanom je prepovedal procesije, božja poga, češ, da je za časa kuge zbiranje ljudi nevarno. Ukazal je tudi zapreti župno cerkev v mestu, ker baje grobnice niso v redu in iz njih puhti kužni mrliški vzduh. Proti tem krutim odredbam nadutega sodnika, ki ga v izpeljevanju načrtov za služaj upora hočeta podpirati z vojaško silo sin lajtneut Henrik in slotnik Giffin, nastopi pater Albert, ki se mu pogumno pridruži junaška Štefana.

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevaja ...

(Dalje.)

Joahim Henrik je rekel: »Oče, ta zalega ne zna držati jezika za zobmi. Mu naj li posvetim?«
Zelesnotrdo je rekel te besede in je rožljaj z mečem v nožnici.

Oče je položil svojo roko na sinova ramena, ves prevzet od veselja, da mu sin ostaja zvest, medtem ko že nekateri njegovi prijatelji omahujejo in se ledso držijo.

»Jutri,« je rekel svojemu sinu, »udariš, če se mu še enkrat sproži jezik.« Nato je s povzdignjenim glasom rekel nemški:

»Kdor je iz Boga, lahko moli, kjer hoče, Bog ga bo povsod slišal. Bog je duh; to ljudstvo pa, zapeljano od vas menihov, uganja malikovanje. Postava je dana in veljal Cerkev se bo zaprla, pa konec besedi! To zahteva previdnost.«

Ljudstvo na trgu je na glas zajekalo; prizor je bil tako pretresljiv, da so si celo protestantovski svetovalci eden za drugim brisali oči in se obračali v stran. Pridigar Insing je šel proč s svojimi učenci, ker mu je preveč v srce segalo tarnanje ljudstva. Samo Hendel in njegov sin sta nepremično stala, kakor paganski bog in njegov sin Apolon, ki sta nepremično zrla, kako njune ošice predirajo človeške sovražnike na zemlji.

Albert je zaklical: »Gospod, pride ura, ko bodo vse gore in skale v deželi padale na vas. To ni previdnost, to je umor!«

»Misliš,« se je mrzlo smehljaj sodnik. »Kar praviš, me malo briga. Tvoj župnik je bolan od samega strahu pred kugo, ti pa si, kakor bi bil znorel; hočeš li po vsej sili v ječo?«

»Moriti gade, ni umor,« je zaklical mladi Hendel z glasom, ki je zvenel prav tako krepko, kakor očetov, da je Albert za trenutek mislil, da govori oče.

Poln bolesti je vprašal Albert: »Kje so gadi? Tako nazivljate to nesrečno ljudstvo, ki že šest mesecev ječi pod vašim jarmom, in je komaj še živo ... Gadij sikajo drugod. — Ljudje,« je nato rekel okoli stoječim, »pridite, ne omeščamo teh moč, ki nam jih je poslal Bog, kakor je nekoč poslal Senaheriba nad svoje ljudstvo, da nas kaznuje zaradi naših grehov. Vsed svojih grehov smo zaslužili, da se od nas poslovijo Jezus. Pridite, pojdemo v cerkev, prosili bomo Jezusa, naj nas blagoslovi, preden vzame slovo od tega nesrečnega mesta.«

Ob osmih zvečer, ko so sodni sluge, ki so jih z baklami in orožjem spremljali štajerski strelci, odhiteli v predmestja, da bi ondi stanujočim razgledali kužno povelje, so žalobno in otožno doneli v temno noč trije zvonovi farne cerkve na gori. Niso vabili k pridigi, niti k rožnemu vencu, niti k blagoslovu, tudi ne k pobožnosti sv. Jožefa — jutri zjutraj ob šestih zaprejo to zadnjo katoliško cerkev v Štajru, zato jokajo zvonovi in vabijo ljudstvo, — naj se pride posloviti od svojega Odršenika, ki biva v Zakramentu ljubezni.

Iz hiš, ki stoje na gori okoli farne cerkve, kjer prebivajo skoraj le katoličani, svigajo temne postave, ki nosajo baklje v rokah. Tudi iz Štajerdorfa, tega katoliškega otoka, je prihitela velika množica ljudi, ki dere proti župni cerkvi.

Skoraj nihče ne zine besede, tako sta vse prevzela bolest in strah. Med zadnjimi hiti proti cerkvenim vratam z roženo svetilko v rokah deklica, ki jo neki moški nagovori: »Mladenka, je-li to varstvo božje in zmagata Cerkev, o kateri ste vedno govorili? Mož je bil eden tistih, ki so se zarotili zoper Hendela, in mladenka je bila Štefana.

Mirno je odgovorila:

»Tudi Jude so zatirali do krvi, potem še le so smeli v izvoljeno deželo. Kjer je sila največja, tam je pomoč božja najbližja.«

Nato je mladenka stopila v cerkev.

Vsem, ki so slišali njene priproste besede, je zopet začel rasti pogum, češ, saj res še ni vse izgubljeno.

Nekako čudno je izgledala cerkev, ki jo je do razpokanega obločja gori napolnjevala temna noč; le na glavnem oltariu, na oltariu sv. Križa in oltarju žalostne Matere je brlelo nekaj revnih svečic, katerih plamenčki so trepetali kakor izgubljeni angelci. Kakor strahovi so zrli raz steklenih starih oken iz svinca narejeni sivi obrisi angelov, svetnikov, spak in zmajev dol v tri cerkvene ladje, ki so se zdele silno velike. Na slemenih ob stenah so močno stali kipi svetnikov

ter rdeče bronaste postave pobožnih katoliških štajercev, ki so živeli v davnih časih.

Na glavnem oltarju je Kristus globoko na prsi doli povešal svojo s trnjem ovenčano glavo; veli roki sta mu upadali, kakor bi ne mogli več nesrečnega štajerja vleči na ljubeče srce. Poleg je jokala Marija, je ihtela Magdalena, celo angeli, katerih leseni obrazi so se sicer veselo smejali, se zdi, da žalujejo ta dan, ta grenki dan jeze božje, ob katerem Zveličar zapuška štajer.

Počasi, kakor sence, so stopali verniki v cerkev; nekateri so se v strahu, da bi jim Hendel niti te žalostne pobožnosti ne privoščil in se ne znesel nad njimi, poskrili po kotih in izpovednicah...

Se vedno so v zvoniku v žalostnem in otožnem soglasju doneli zvonovi, sedaj utihnejo — le mrtvaški zvon je še javkal. — V zakristiji stoji mrtvaško bled Albert, ki so mu od solz pordečila lica. Najpreje je hotel nekaj govoriti ljudstvu, toda jezik se drži nebesa, ne more govoriti. Kaj naj bi tudi govoril, o Gospod nebes in zemlje? Ne more v svetem navdušenju kriti tabernakelja s svojim telesom, ker je mož hudobije imenoval cerkev kraj kuge, in mu verjame ljudstvo. Ne more pozvati ljudstva, naj se upre postavi, ki je prav satanska po svoji hudobiji, ki jo pa odevlje navidezno sočustvo in očetovska skrb.

Nič mu ne preostane drugega, kakor da se poslovi — od Zveličarja in ubogih, zapuščenih duš — in to na tistem mestu, kjer je tolikokrat oznanjeval božjo besedo in večno resnico, kjer se je toliko trudil, da bi zaslepljeno mesto obvaroval najzagrizenejšega sovražnika — prepozno, prepozno in o gorje! — zaman, zaman!

Ogrinjala ga je bela alba, na prsih se mu je križala stola, veli roki sta se mu trudno, kakor brez moči povešali in oči so mu sepo zrlje.

Jutri bo, kadar pridejo, vzel Najsvetejše v svoje roke in je bo branil, dokler ga ne prebodejo z meči, pobijejo s puškinimi kopiti.

Glej, glej! Umreti hočeš, menih, in ljudstvo samo zapustiti? Res, zvest pastir si svoji čredi. Nič ni mučeniška smrt, boljše je v mučeništvu živeti in potrjevati brate v preganjanju. Pa premehak si, ne ljubi se ti naprej vleči svoj križ. Ti si pravi menih, glej, glej!

O Bog! Bog! je iskreno molil. Zate hočem živeti in zanje. O, usmili se ubogeta ljudstva, da brez vsake dušne hrane ne pogine, kakor pogine živina v gozdovih. Pod pretvezo kuge izvršuje božji rop ta mož, ki je krutejši kakor vsaka kuga. Odrvni kužo od nas, reši svoje ljudstvo, osramoti tega moža, vse to zamoreš. — V brezkorčni boli, v strašni dušni zapuščenosti se mu zdi, da mu šepče skrivnosten glas — ne ve, li prihaja od Boga, ali od hudiča:

»Veng! Veng! Romati v Veng!« Pred duhovno oko mu priplava milostpolni kraj, izklesan iz kamena, pokrit z zlatom, kjer se darujejo daritve, kjer gori nebroj sveč, se razliva čudoviti blagoslov. Toda — li sme, sme li izzvati jezo sodniku, ki je krvavo prepovedal vsa božja pota? Zase se ne boji, je mu le za uboge štajerske katoličane, te sužnje, ki jih bo ta grozni človek zdrobil z lastno pestjo, če prelomijo njegovo nastovo.

Vrhutega je Veng v »kuženi deželi... Sme li izkušati Boga?

Gorje — kje je naša vera, ki prestavlja gore? Gorje nam, kako ubožni, kako slabi smo postali. Albert, kje je tvoja vera?

Tako se bori, kakor se je nekoč boril Jakob z angelom, proti notranjemu glasu, ki ga priganja, naj pahne ljudstvo v smrtno nevarnost.

»Pozvonilo je ves pretresen rekel služabniku, ljudje že čakajo v cerkvi...«

Mali zvonček, ki je visel ob zakristiji na starem, preperlem konopcu, je zapel; vse sence, ki so žalostno in jokaloždele v izpovednicah in klečale po kotih, so se vzravnale in so se prekrivale.

Težak mu je bil korak, ko je počasi, s povešeno glavo stopal v prezbitarij pred glavnim oltar. Srce mu poka, misli mu zastajajo. »Ne morem drugega,« je rekel, »kakor, da jih blagoslovim in tebe, o moj Bog, odnesem v drugo revščino, da te krivoverci jutri ne naj-

dejo — ter oskrunijo. Vse drugo mi je za-
branjeno.«

Pa glej, ko je stopal mimo oltarja Žalostne Matere, je lakrat z oltarjevih stopnic vstala dekliska postava, v temi se je tuja roka dotaknila njegove — začutil je poljub na roki in čisti glas mu reče:

»Prečastiti, mi moramo na božjo pot v Veng. Žuga nam dvojna kuga, o kateri ste govorili: telesna in pa pogin vere v štajer. Ako romamo tja in prosimo Boga, nas bo rešil.«

Albert je obstal, plaho je pogledal mladenco, in roka mu je nad srcem krčevito grabila kuto... Tak je bil menda Samuel v svetem strahu, ko ga je klical božji glas, tako je menda izgledal Jožef, ko je o polnoči v žarni luči stal pred njim božji angel: Vstani in beži v Egipt.

Od groze, strahu in pobožnosti ves prevzet je koma' mogel izpregovoriti besede: »Stefana — Stefana — okliči Venga je kuga.«

»V Vengu je svetišče, ki jo ozdravlja,« je mirno in odločno odgovorila.

V temi so se dvignile glave in mokre oči so se zasvetile... pri oltarju stoji in govori z mladenco?

Vnovič je rekel: »Dete, si li čuo prepoved?«

»Seveda saj so jo izobniali pri nas doma v štajerdorfu, hude je. Toda, saj so tudi v prvih časih krščanstva hudobni cesarji kristijanom prepovedovali sveto daritve, kristijani se pa niso menili za take prepovedi. — Tudi mi moramo tako siceriti, in Bog nam bo stala na strani. — Sicer nas bo zapustil.«

Stala je v svitu večne luči, ki je svetila nad njeno glavo, kakor je nekaj žarel binkoštni plamen nad Marijino glavo.

Duhovnik pa, ki je že tolikokrat pred njim klečala in mu izpovedala svoje grehe, ki jo je že tolikrat bodril k veri in zaupanju, sedaj sam v duhu pred njo poklekne in v duhu poljubi dekličini roki, ki nekrižani počivata na prsih. Ona, ki naj bi ji bil on vodnik, postaja vodnica njenju in vsemu ljudstvu.

Sledi ji, ne vprašaj! Li nisi slehal umirajočega očeta, ki je v duhu gledal Hendelnove hudobije in je s svojim zadnjim izdihom prokopal svetnico, ki bo štajer rešila? — Tukaj je.

»Stefana,« vpravlja duhovnik, ki ga je groza lastnega vprašanja... »Imaš li pogum za mučeniško krsto? — Saj veš, s čim je žugal.«

Tedaj so se zeiskrile njene krašne oči. »Zelo rada ti Gospodu darovala svoje življenje.«

»Pa prosí Boga za me, da mi da enako srce.«

Stopal je po stopnicah k oltarju gori, Stefana pa je pokleknila pred Žalostno Mater, potegnila je iz žepa rožni venec, ki ga ji je bil podaril rajni oče, ter je začela prositi Boga, naj ga potrdi, da nastopi romanje.

Stal je ob oltarju in odprl tabernakelj. Niso zabučale orgle, niti ni zanel pobožen glas — molče se je spustilo ljudstvo na kolena.

Menih je vzel v roke zlati ciborij, je stopil ž njim pred ljudstvo in je oči proti nebu obračajoč iskreno goreče govoril:

»Jezus, naše rešenje! ki se danes poslavljáš iz našega nesrečnega mesta, poglej tu svoje ljudstvo, ki je s silo ženejo od Tebe proč, o usmili se nas!«

»Usmili se nas, usmili se nas!« je ihtelo ljudstvo.

(Dalje.)

To in ono.

Svetovna produkcija cukra. Leta 1916./17. so producirali na celem svetu malo manj kakor 334 milijonov centov cukra, leta 1915./16. 331, leta 1914./15. pa 371. Torej je produkcija najproje zelo padla, potem se pa spet nekoliko dvignila. Razmerje med cukrom iz pese in pa onim iz trsa je bilo sledeče: iz pese: l. 1914/15 165; l. 1915/16 118, l. 1916/17 110 milijonov centov; iz trsa: l. 1914/15 206, l. 1915/16 213, l. 1916/17 223 milijonov centov. Vidimo torej: Dalje ko traja vojna, manj je cukra iz pese, cukrer iz trsa ga pa ne more nadomestiti. To

je čisto lahko umevno. S sladkornim trsom so pokriti določeni deli sveta v vročih pokrajinah, ki se ne dajo tako hitro razširiti, zato je produkcija le malo napredovala. Glavne države cukrove pese so pa Nemčija, Rusija in Avstrija. Ravno te so pa vsled vojske silno trpele in zato ni čuda, če je šla produkcija nazaj. Ker je bilo pa pred vojsko več cukra iz pese kakor onega iz trsa, zato bo po vojski gotovo zopet prišlo do starega razmerja, od onega trenutka naprej, ko bo dosti delavnih moči in bodo dani tudi drugi pogoji.

Živinorejci

Sauermann & Kerberjevo vegetabilno fosforokislo krepilno krmilo, katero je splošno znano kot najboljša in najizdatnejša krmna za govečo, prašice in konje, je po dolgem času zopet došlo. Zlasti se pri kravah dozeže izvanredno zvišanje molznosti. Naročite, da se pripravite! Zavitek 5 kg stane 14 K 80 v. Trgovci za večja naročila dobe primeren popust. Glavna zaloga in prodaja Milan Kravanja, Begunje pri Raketu, 673

V nekem industrijskem kraju na Spodnjem Štajerskem je na prodaj

hiša z njivico.

Naslov pove upravništvo Domoljuba pod št 707.

Vajenca

za kovaški obrt sprejme F. HROMEČ, Podgorica, št. 2 p. Dol pri Lubintan. 673

Domačo semensko deteljo, laneno seme, smrekovo seme, sirk, suhe gobe in druga domača semena kupuje v vsaki množini

FRAN POGAČNIK v Ljubljani, Dušnaška c. 36. Mühleisnova hiša.

Vino, močno, porjavelo in sploh vsako vinško bolezen popravim.

Prosi se vzorce prinesiti ali poslati

P. SKERBIC-u Ljubljana, Ambrožev trg 3, II.

P n. občinstvu naznanjam a tem, da a l. feb. t. l. otvorim v Kranju, Rožna ulica, hiša št. 64

dežnikarsko obrt.

Popravila izvršujem vsekoli solidno in po smernih cenah. Ko se bo zamoglo dobiti blago, otvorim trgovino z dežniki lastnega izdelka.

Obilnemu obisku se priporoča velespoštovaje

Bogomir Col.

Cevlji!

Sukneni domači čevlji z debelimi preštinami klobučevinastimi podplat velikost 36—44, par K 9 50. Za razprodajalco pri naročilu 1 tučata par K 8 50. Usnjeni vojni čevlji z lesenimi podplati in usnatimi varovalci podplatov, dobro delo in lična izvršitev s celimi usnatimi gornimi deli za par 36—41 K 28.—, velikost 42—46 K 34.—. Pri odjemu 12 parov povrnem poštino, zavojnico ter dovolim 5% skonto. Gorski čevlji iz kravčega usnja za moške, močni čevlji za štrpaci št 40—46 par K 75.—. Usnjeni čevlji za otroke z lesenimi podplati, velikost 23—26 K 19.—, 26—28 K 26 50. Poštilja po povzetju na vsi strani.

RUDOLF WERDISHEIM,

zaloga tovarna za čevlje, Graec, Spornasse 11.

Pozor trgovci!

Vač tisoč kg jako fine **Kotomake** (šmir za vozove) v zavojčkih po pol, 1 in 5 kg in več stotisoč škatlic **Waxolina** in **Häla** (biksa) škatljice v različni velikosti, dalje zelo veliko zalogo **žabljev** vsake velikosti, kakor tudi **Igano lico** (drat) št. 12 do 18 po zelo nizki ceni ima v zalogi **J. MENART**, trgovec, **Domžale, Gorenjsko.** 550

Odda se takoj služba

578

cerkovnika in organista.

— Dohodki: užitek 1. posestvo, ki preredi 2 kravi, 2 tolice in 4 prašiče; 2. ustanovna sv. maš 20 kron; 3. plača župne cerkve 13 kron; 4. drva 43 voz; 5. bira 20 mernikov pšenice, 17 mernikov ječmena, nekaj hoba in lanu; 6. prosto stanovanje; 7. v denarju 180 kron; 8. štolsnina do 100 kron. Prošnje na žopni urad v **Rakitni**, posta **Borovnica**, do 20 svečana 1919.

Zeli se vze: i v najem ali v nakup dobro, tdoča **kovačnica**, ki bi imela najmanj dve oglišči. Ponudbe naj se blagovoljivo poslati na g. **Rupar Franc**, kovač v **Škofji Loki.** 662

Kupim **Bukova drva**, suha v polenih, en meter vsa o množino; od 10 cm debeline in en meter dolžino vsa o množino; dalje vsake vrste **rezanega in tesanega smrekovega lesa.** Ponudbe takoj na **Imov Anson Meschitz**, trgovina z lesom, **Ljubljana.** Pisarna: Dvorni trg št. 1, II. 672

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da imam v **sledede blago.** Sukno za mošace oblezalogi še **75-150 K.** hlačevino 130 cm široko I. vrste 55 K, II. vrste 45 K. **Bele platno** od 20-25 K, p **sane platno** za predpasnike od 24-28 K, **sukanec** najboljše vrste 400 m po 8 K. Vse le pravo trpežno blago. Vzorci se ne razpošiljajo. Pošilja se proti povzetju najmanj za 300 K skupaj. **Ivanka Praprotnik**, Sv. Petra cesta 29, **Ljubljana.** 671

Pozor! Vsakovrstne POZOR! ZOBOTREBCE

kupuje se vedno v vsaki množini in po najvišji dnevni ceni **Ivan Andolišev**, Rašica 40 pošta **Velike Lašče.** 548

Čevlje in opanke

vsake vrste si lahko sam nabije (tumpja) če si nročil

SMEV **železni last** (kopito)

za ceno od K 11.— postavno tovarna. Pošilja po poštne povzetju **SMEV**, tvornica strojeva, **Bjelovar**

POZOR! POZOR

Poljedelski stroji in orodje vseh vrst, lastnega in tujega izdelka se nabavi najcenejše pri slovenski tvrdki: **D. Studis, D. na J. VIII, Hünegasse 4.** — Dopisuje se slovensko /

Zenitna ponudba:

Posestniški sin na najboljšem glasu, prijetne zunanosti vreden tudi kupčije; premožen, izobražen, zeli spoznati dekle: posestajco kmetije, trgovine, gostilne, ali kakage podjetja. Gospice ali vdove brez otrok, ki se mislijo v kratkem poročiti naj pošljejo ponudbo, če mogoče s sliko, na upravo „Domoljuba“ pod št. 149 Tajnost pod častno besedo zajamčena. 149(3)

Ženske, ako hočete primeroma poceni kupiti različno **blago za žensko otroško obleko**, obrnite se z dopisnico na upravo „Domoljuba“. Pove Vam naslov trgovine, katera ima v zalogi še lepo in trpežno **predvojno blago.** Razpošilja se le v množini nad 300 kron vrednosti. 5399

Mlinska sita

(pajtlje) za vseh vrst moko, dalje vsakovrstne umetniške **razglednice, stržen ce za cigarete** št. 2 in 3, p **semski papir, solske tablice, krasne albume** za razglednice, **vžigalne kamne** za vžigalnike, **okrogle in oglate, dobite** v galanterijski trgovini **Ana Čadež**, **Ljubljana, Kolodvorska ulica 35** (poleg „Tišlerja“). (180)

POZOR!

A, ramp tako dolgo, kakor je bilo v zalogi! Zimsko blago, kakor n. pr.: **moške nogavice, zapetnice, zimske čepice, pase (Leibbinden), ženski jopiči** in volneni otroški jopiči so a posebnim n. žiem cenam za oddati.

Eksportna hiša „Luna“, **Maribor št. 73.**

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porabljaate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 5.—, za podgane in miši K 5.—, za ščurke K 3.—, tinktura za stenice K 2.—, posebna mošaa tinktura za stenice K 5.—, uničevalec moljev K 2.—, prašek proti mrčesom 2 in 4 K; tinktura proti vsem pri ljudeh 3 K; **mazilo** za uši pri živini 2 K; prašek za uši v obleki in perilu K 2.—, tinktura za bolhe pri psob K 1'50; tinktura proti mrčesu na sedju in zelehjadi (uničevalec rastlin) K 3.— — Pošilja po povzetju Zavod za eksport:

M. Jünker, Zagreb 1, Petrinjska ulica 3.

„Jugo“ **milo za pranje** zbolšana vrsta, bela, v kosih po četiri kilograma, 1 zabor 25 kg (t. i. 100 komadov) 118 K **franko zabor** in **Zagreb.** S pošlo 4 kg ceto 28 kron **franko.** Pošila po povzetju zavod za eksport **M. Jünker, Zagreb št. 1, Petrinjska 3.** Z naročilom se prosi poslati tudi polovico zneska

Pozor! Večje število slamoreznic

trpežne konstrukcije v raznih izpeljavah je došlo. Vsakdo, ki potrebuje **slamoreznico**, naj si jo pride takoj kupiti ker je **popravljanje** za iste zelo veliko. — V zalogi so tudi 275 (6) **vsakovrstni drugi stroji.** Fr. **Kittl**, zaloga **poljedelskih strojev, Ljubljana, Martiнова cesta 2**

Uspeh zagotovljen.

Zoper izpadanje las

uporabljajte le svetovnoznano brezovno mazilo **HAAROLID** ki deluje hitro in gojivo. Najbojše mazilo za lase, ki se od zdravnika toplo priporočeno in 100 krat preizkušeno.

Stroški za poštino posebej. Pošilja po povzetju brez navedbe vsebine. **Parfumerija „Zum Lloydhof“ Dunaj II/5 Praterstrasse 13 — I.**

Ženske lase

rezane in mešane kupuje v vsaki množini po najvišji ceni **Marija Podkrajšek** brivec, **Ljubljana, Sv. Petra cesta 32.**

Cementna strešna opaka

najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki **Ioan Jelačin, Ljubljana Emonska cesta 2.** 4792

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbim cerkvenih zoonov

Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstna izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom ugradbe, 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, svonove in enako, 3. vse poljske predelke, sita in krmo, 4. svonove proti prehl. mu. 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, osroma doživeti in druge kombinacije in proti nesgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi; osamezane osebe za doživotno nižjevstarijsko zavarovalnico, od katere ima tudi dežela Kranjska podružnico

Varnostni zaklad in učnine, ki so anafale i. 1916 K 906.638'91. s. poskožile koncem i. 1917 na 1.061.336'54.

Tečaj: dimvečito in plinanje za ta edini slovenski zavod tembolj bo rastei zaklad

Poznače in pojavnika. daje rovanateljstvo, glavno poverjenilstvo v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh farah nastavljeni pov. rjeniki.

Cene primerne, hitra cenov in takojanje izplačila.

Ne stajlje strok stina, da so nož-ri emajlje.

Ne stajlje strok stina, da so nož-ri emajlje.

Zastoj

dobi vask na željo moč
ceni o zlatini, srebrni
ni in podaljš. Violine
po K 45-, 45-, 55-, in
višje. Dobre harmonike
K 45-, 60-, 80- dvo-
vrstne dunjske harmo-
nike K 120, 140, trivrstne
K 300, 400 in višje. Za-
mena dovoljena ali de-
nar nazaj. Pošlji po
povzetju ali predplačilu
razpošlji. Jan Konrad,
Brix 1991, c. in kr. dvo-
rni založnik, Celko.

Krema za britje najboljša ka-
kova rablja-
va brez vode. 1 porcelanasti
lonček 6 K, 1 ducat 60 K.

Mila za britje pristno, najbolj-
še vrste, 1 kos
3 K, 1 tural 30 K. — Pošlji
za proči najprej pošiljati denarja
M. Janker, eksportna trgovina,
Zagreb 1, Petrinjska 3-III, Hrv.

Pristno TOALETNO MILO
fino diseče komad 100 gr
3 kosi K 15-, 12 kos. K 48-,
24 kos. K 92-

Pristno dešice mila **PLATNO MILO**
za kg K 22-, pri večjem
naročilu popust.
Pošlji proti predplačilu
M. Janker, izvorna trgovina
Zagreb 1, Petrinjska 3 -
Hrvatsko.

Popolno belo platno

morete dobiti z uporabo našega izbornega lupja
PERSEA ZA PLATNO. Velik pritrhanek in malo
truda pri pranju. 1 zavoj 150 gramov K 1-, 250
gramov K 1-50, 450 gramov K 2-50.

Najmanj se more naročiti 10 zavojev!
Pri naročilu 5 kg popusti! Razpošlji se po pov-
zetju. Prodajnici dobe popust.

Zagreb 1, Petrinjska
Zavod za izvoz **M. Janker**, 3-III. Telefon 23-27.

309(10) Ako rabite **semena**,
vrtna ali poljska pišite po cenovnik.
Trgovina s semeni **SEVER & COMP., LJUBLJANA**

„SODA“ za pranje in kuha-
nje mila se dobi
en poštini zavitek
(5 kilogramov) s
poštno vred za K 22-. Razpošlji na vse
strani Karol Leibner, Celje. 185 (3)

Zobotrebce

okroglo rezane, potem ploščnato rezane (fino
brušene) kupuje po najboljši ceni tvrdka Ant.
Krisper, Ljubljana, Mostni trg. 271 (10)

Kuverte s firmo,
pisma,
račune itd.

izvršuje natančno
po naročilu

Katoliška
tiskarna
v Ljubljani.

164 (15)

St. 50. **AKORDEON** v naj-
boljši izpeljavi, cene se na-
hajajo po sliki. Zahtevajte
veliki ocnik s več nego 1000
slikami brezplačno.

E. Luna, Maribor št. 73.

Kranjska deželna podružnica

a. a. deželne življenjske in rentne nezgodne in
jamstvene zavarovalnice

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in
smrt, združeno tud z vojnim riziko, otro-
ških dot, rentna in ljučka nezgodna in
jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Najugodnejši pogoji za vojne zavarovalnice.

Zavod temelji na vzajemnosti. — Prospekti nastoj
in poštne proste. Sposobni zastopniki se spreje-
majo pod najugodnejšimi pogoji. 185

Krmila manjka!

Zato se uporabljajo nadomestna sredstva za
krmila. Da to krmilo živina, perutnina dobro
prebavi in popolnoma izkoristi, naj se pri-
meša 2 krat na teden krmu, ena pest polna
„Mastin“ to je dr. pl. Trnkóczy-a redilni prašek.
Paket velja 3 K, 5 paketov 15 K pošt-
nine prosto. 5 paketov radostuje za 3 mesece
za enega voja, kravo ali prašiča, da se zred.
Dobiva se pri vsakem trgovcu.

Glavna zaloga: **lekarna Trnkóczy**
zraven rotovža v Ljubljani.

Mastin je bil odlikovan z najvišjimi kolajnami
na razstavah: na Dunaju, v Parizu, Londonu in
Rimu.

Na tisoče kmetovalcev hvall in rabi „Mastin“.

Srbečko, lišaje

odstrani prav naglo dr. Fiesch-a izvir.
zakonito zajamčeno „Skaboform“ ma-
zilo“. Popolnoma brez duha, ne maša.
Poskusni lonček K 4- — veliki K 6- —
porcija za rodbino K 15- —. Zaloga za
Ljubljano in okolico: **Lekarna pri zlatem
jelenu, Ljubljana, Marijin trg. 1520**
Pazite na varstveno znamko „Skaboform“!

Avtomatična past

za podgane K 7-50, za miši, K 6-50,
love brez nadzorstva do 30 zivali v
eni noči, ne zapnete nikako sledi in
se same zopet nastavijo. — Past za
súrke „Rapid“ v jamo na tisoče 10-50.
kov v eni noči, po K 8-50. — Izborno delujoči lovitec za
muhe „Nova“ komad K 5-20. Posol najboljši nepolj.
Mnogo zahvalnic. Pošlji se po povzetju. Poština K 1-2.
Izvozna tvrdka **TINSTNER, Dunaj III 9, Neulinggasse 11.**

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3 1/4 %

Ljudska posojilnica v Ljubljani je
največja slovenska posojilnica in je
imela koncem leta 1918 nad 43 mi-
lijonov kron vlog in nad 1 milijon
enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Največja izbera ur,
zlatnine,
srebrnine

svetovnoznana
razpošiljalnica

H. SUTTNER 935

samo v Ljubljani št. 1

